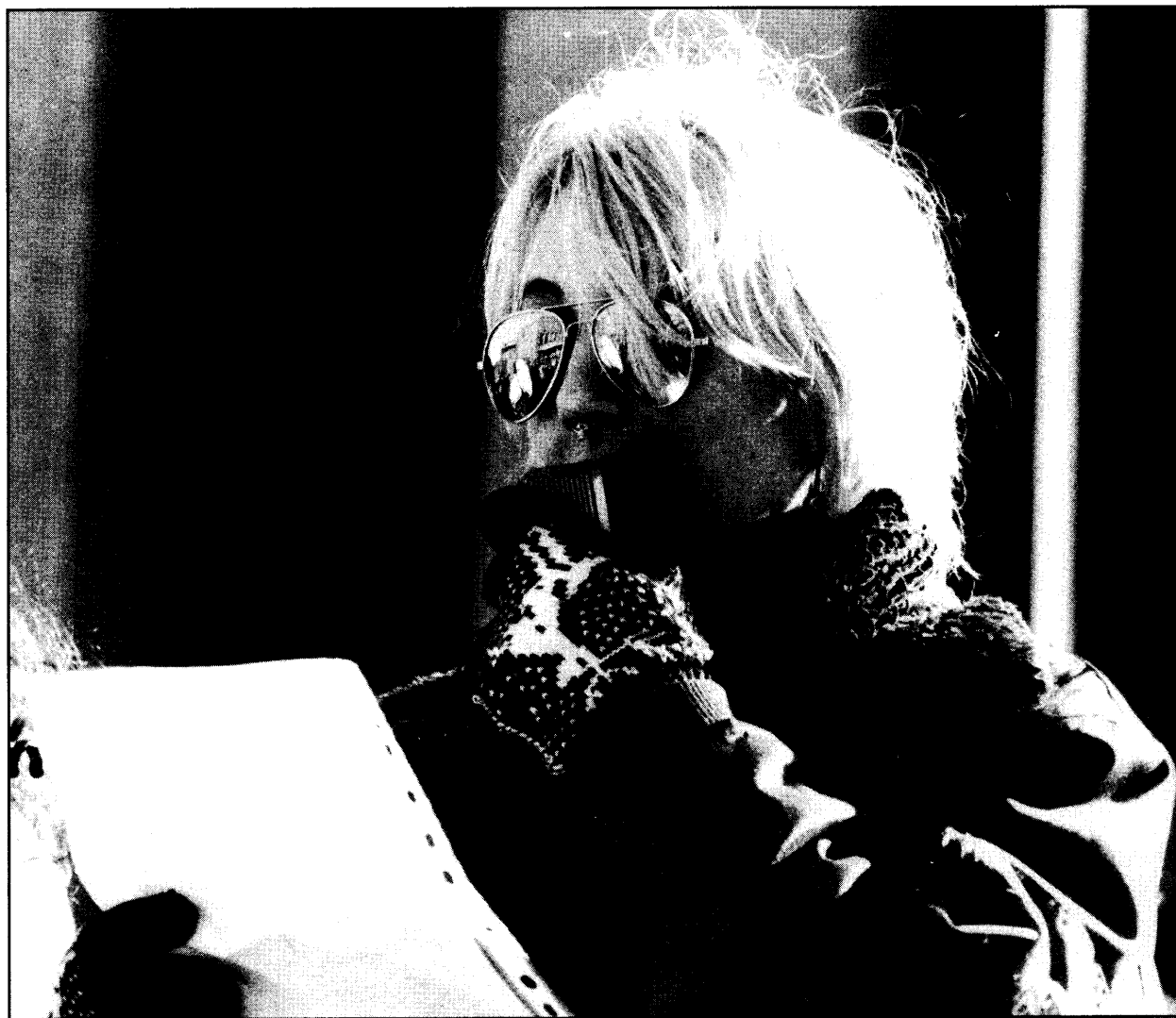

Vi Mänskor

Nr 4 -98. Tidningen med ett radikalt kvinnoperspektiv. 40:-

Tema: Kvinnor i dagens Sverige
Intervju med Margareta Sarri
Vegetariskt julbord
Om böcker, Notiser m.m.

Hur har du det syster min?

När ni kommer till Stockholm närmast, eller om ni bor där, ta då vägen från Södra Station upp till Medborgarplatsen. Känn privilegiet att kunna promenera, flanera skulle Hjalmar Söderberg ha sagt, omgiven av vackra ljusa hus, byggda i en halvbåge, mötas av en liten springbrunn, några bänkar står där inbjudande, längre fram en sidoväg kantad av vackra statyetter, lyft blicken till ett höghus på vänstra sidan, de breda trapporna som leder upp till en trekant i sten, ren och skön i sin enkla form. Det känns så fridfullt och, ja privilegierat, att kunna vandra där. Och just vid denna fridfulla vandring har jag ett flertal gånger överfallits av tanken på människor i andra delar av världen, där krig, nöd och elände råder.

Hur har du det där, syster min, kan jag tänka. Och hur har du det, syster min, i andra delar av Sveriges avlånga land?

Så många öden, så många historier att berätta. Människan faller ju oftast bort i statistiken över hemlösa, behovande, offer, förövare, knarkare, fiffelare, hemmafruar, och alla andra fack vi kategoriseras i. Men bakom varje anonym siffra finns ett människoöde, värt att synliggöras och beaktas.

Ecco Homo - se människan, säger jag med Lisa Olsson, vars foto-utställning om Jesus i homosexuellas och transvestiters sällskap väckt ett sådant rabalder. Egentligen ser vi bara det vi vill se, konfronteras vi med något annat slår vi ifrån oss.

Jag minns en resa i Indien. På vägen från flygplatsen in till stan hade vi sällskap av två svenska fågelskådare. De såg och hörde allsköns fåglar som vi själva aldrig lagt märke till. Våra blickar sökte sig alltid tiggarna längs trottoaren. Så olika kan seendet vara och berättelserna av de hemvändande resenärerna blir därefter. Vad ska vi till slut tro på? Var ligger sanningen? Beroende på våra svar på dessa frågor agerar vi ju, bygger vi våra ställningstaganden. Babu från Indien och Tatiana från Ryssland, som uttalar sig i detta nummer av Vi Mänskor, ser möjligheternas land i Sverige och kommer att agera i enlighet med sin övertygelse. Är det så enkelt?

Och är det så enkelt att låta sig bedåras av en promenad i Stockholm utan att fråga sig vad det kostar att bo i de vackra husen? Och vem som har råd med det? Utan att se den tilltagande skillnaden mellan de besuttna och de medellösa?

Eller kan jag ha olika ögon och hjärtan vid olika tillfällen? Måste jag alltid var hel? Helt förbannad eller helt naiv? Jag vill lära mig mer om fåglarna i Indien och om de fattigas villkor. Jag vill glädja mig åt Babus och Tatanas optimism vad gäller Sverige, jag vill dela den och samtidigt se fällorna. Jag vill både och. Jag vill se människan. Träffa några på de följande sidorna av Vi Mänskor.

Mycket läsnöje!

Erni Friholt

Bild: Gösta Axelsson

Omslagsbild:
Hussein Mahini
Baksida:
Kent Olofsson

Nr 4 1998 - Årgång 51

Redaktionsadress:

Linnégatan 21B
413 04 Göteborg
Tel: 031 - 42 28 94
Fax: 031 - 14 40 28

Ansvarig utgivare:

Aase Bang

Redaktion: Aase Bang,

Laila Carlsson,
Erni Friholt, Zaida Hagman,
Viran Henriksson,
Ditte Johansson, Eva Wikman

Layout: Laila Carlsson,

Ditte Johansson

Omslag: Viran Henriksson

Prenumeration:

4 nr/år 150kr
Donationer och gåvor
Postgiro: 90 24 - 1

Skriv till oss!

Vi välkomnar alla bidrag,
men vi kan tyvärr inte
betala några arvoden.

Nästa nummer utkommer:

Mars

Manusstopp:

1 februari

Tryck:

Länstryckeriet i Göteborg

Innehåll:

Tema: Kvinnor i dagens Sverige

Intervju med Margareta Sarri Aase Bang	4
Det gör så helvetes ont... Margareta Sarri	6
Inte hade jag tänkt att bo här... Erni Friholt	8
Till Kvinnan Evy Malmberg	12
"Bara för att jag är vuxen....." Laila Carlsson	13
Vi har hört röster av smärta... Eva Wikman	16
Frihet, en skrivarkurs för kvinnor	18
Freden i Lund Erni Friholt	22
Ung, Svensk, Kvinna Lina Ståhlberg	24
Boxning som tjejdrott Charlotte Svärdröm	25
Civil olydnad är nödvändigt Ann-Britt Sternfeldt	26
Vegetariskt Julbord Kerstin Moberg	28
Film	31
Om böcker	32
Notiser	34
SKVsidor	36
Cyberworld Ditte Johansson	38

God Jul!

Margareta Sarri:

”Jag skriver, alltså finns jag.”

Margareta Sarri

- Du växte upp i en Stockholmsförort. Hur kunde du komma på tanken att lämna storstaden och flytta till Norrbotten, till väglöst land?

- Det kändes naturligt för mig. Min mamma är från Kiruna och som barn var jag där på besök varje år. Dessutom bodde jag där ett helt år när jag gick i femte klass. Jag visste alltså vad jag gjorde när min man och jag flyttade till en by med bara tio hus. Jag kan fortfarande sakna den vidunderliga tystnaden och ljuset, det förunderliga norrbottniska ljuset. Min man var same, men det var jag som tryckte på att vi skulle flytta norrut. Jag stannade i byn i tio år, skötte hem och tre barn på dagarna, skrev på nätterna. Stockholm saknade jag inte alls, det räckte med något besök om året. Då kändes det som en tilltalande förändring från vardagen.

- Du debuterade 1971 med romanen *Då Simon Fjällborg med flera kom till insikt*, som handlar om livet i en fjälldal i Norrbotten. Jag läste den när den kom, den var väldigt bra, tyckte jag.

- Tyvärr uppskattades inte boken av de som jag skrev den för. Jag ville ge röst åt de tysta och fattiga samerna, de som föraktfullt kallas ”hästlappar” och ”fisketarmar” av de besuttna. Men de blev sårade, tyckte att jag hängde ut deras fattigdom. Fattiglapparna utgör faktiskt 90 procent

av samerna, men de flesta håller fast vid myten om samerna som renägande nomader. Jag debuterade alltså -71, men skrivit har jag gjort hela mitt liv. När jag var 14 fick jag tryckt en artikel i en damtidning. Sedan blev det noveller, bland annat i Bild Journalen.

- *Ta dej en slav* kom också på 70-talet. Jag minns att den nästan blev en kultbok och den kom ju som ”En bok för alla” sen.

- Ja, *Ta dej en slav* är väldigt typisk för sin tid, full av kvinnoliv och paroller.

- Du skilde dig 1981 och återvände till Stockholmsregionen efter tio år i byn. Under 80-talet kom bland annat *Konfetti*, som handlar om hustrumisshandel. Det är ju ett kusligt tema som började bli synligt då.

- Ja. Delar av *Konfetti* bearbetade jag till en LL-bok sen, det vill säga en lättläst bok för vuxna. Det var mycket svårare än jag hade trott. LättLäst är inte LättSkrivet! Jag har ändå fått höra att jag skriver lättlästa böcker.

- Någon barnbok har det aldrig blivit?

- Nej, men jag vill väldigt gärna göra det någon gång, skriva en barnbok om Norrbotten. Men att skriva barnböcker är nästan det svåraste som finns. Jag har i alla fall skrivit en ungdomsbok som delvis är självbiografisk. *Tina Rosso* heter den.

- Apropå självbiografisk. Du har en fil. Kand. i litteraturvetenskap och har också utbildat dig till folkhögskolelärare?

- Ja, sent omsider kan jag känna mig lite bildad! Innan jag började skriva på allvar jobbade jag som kontorist och journalistvolontär. Mellan skrivperioderna har jag arbetat som skrivpedagog i skrivarcirklar och på folkhögskolor. Nu arbetar jag halvtid på Författarcentrum.

- Det är väl som författare av böcker i norrbottnisk miljö som du är mest känd. I detta numret av *Vi Mänskor* kan man läsa ett kapitel ur romanen *Under hallonträdet*, som fortsätter med *Du fjällhöga nord*. Det handlar om mötet mellan två kulturer, den samiska och den svenska, men också om motsättningar samerna emellan.

- Skillnaderna mellan kulturerna förstärks när de som tillhör den hotade kulturen gaddar ihop sig.

Det är en överlevnadsstrategi och då solidariserar sig de flesta samer, även de egendomslösa, med renägarna. Och då blir som sagt myterna viktiga.

Min svägers svärfar kunde inte prata svenska, men norska, finska och lapska kunde hon. Det visar ju att samerna i grunden är ett och samma folk, trots nations-gränserna.

- Jag tycker att man märker samernas närvaro mycket mer i Nordnorge än i Sverige. De norska samerna bär till exempel sina vackra koltar till vardags och de verkar väldigt självmedvetna.

- Men så är det också dubbelt så många samer i Norge som i Sverige och avståndet till centralmakten är större i Norge. Norrmännen har kommit längre när det gäller att erkänna samerna som en likvärdig minoritet och sametingen i Norge och Finland har en starkare ställning än det svenska tinget.

- Du har sagt att din hjärtebok är *Porträttet av August*. Det är en dokumentärroman om din egen morfar?

- Jag fascinerades av hans gåtfullhet. August berättade aldrig något om sig själv, annat än att han var född i Finland och hade bott åtta år i Berlin. "Vad övrigt är, finns i mina bilder", sa han.

Så jag började forska i hans historia. Hur det kom sig att en fattig finsk pojke lämnade Martilla by vid Kumo älv, begav sig till Helsingfors, Stockholm och Berlin för att studera konst?

Varför flyttade han till Kiruna sen, en plats som den gången, åren före första världskriget, var rena Klondyke?

Lockades han av det nordiska ljuset eller drevs han av äventyrlust? Han gifte sig med en vacker ung flicka från en av byarna på fjället och fick fem barn med henne. En av dem blev min mamma. En annan av mina böcker, *Ur vägen, fattiga!* handlar förresten om Augusts svärfar, en handelsman som kallades Monkka. Handelsmännen

hade en maktposition i samhället. Alla var avhängiga av dem på ett eller annat sätt. Och Monkkas liv var spännande.

- Det är ett sorts Gräv-där-du-står arbete som du utför med dessa böcker?

- Det är roligt att forska, att leta fram fakta i arkiv och bibliotek. Vad gäller boken om August, besökte jag också de platser där han har bott men han framstår fortfarande som gåtfull.

För närvarande forskar jag i ett jätteprojekt, fyra historiska romaner, som ska handla om min egen släkt. Det kommer att ta lång tid, men det är spännande. Trettioåriga kriget, till exempel, kommer så nära när man hittar en släkting som deltog.

- Varför blev du författare?

- Det var inget medvetet val av yrke utan ett val av identitet. En överlevnadsstrategi. Jag skriver, alltså finns jag.

Aase Bang

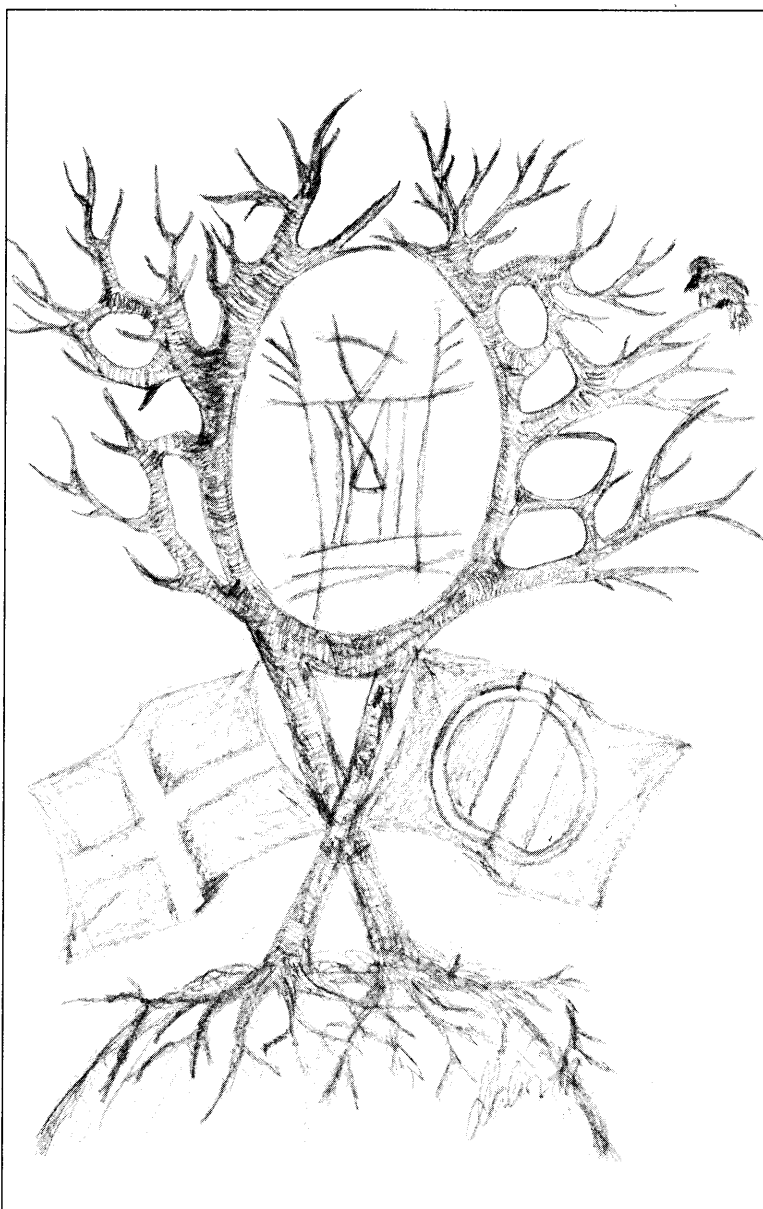

Bild: Malin Sarri

Det gör så helvetes ont...

Margareta Sarri står med ett ben i varje värld, den samiska och den svenska. Hon känner väl båda kulturerna, som hon har skildrat i flera böcker ända sedan debuten 1971. Margareta Sarri skriver alltid utifrån ett medvetet feministiskt perspektiv. Vi återger här, något förkortat, ett kapitel ur romanen Under hallonträdet.

Vi samer har kniven på strupen.

Vi samer äger landet och vattnet.

Vi samer måste hålla ihop.

Samemakt! Lapp Power!

Det var lätt att fångas av slagorden. Dras med, skrika med, hålla med. Bli varm och trygg av gemenskapetstron. Till den dag Majlen förstod att till VI SAMER hörde inte hon. Till VI SAMER räknas inte fiskmagar och turistlappar. VI SAMER är Vi Renägare, och de egendomslösa kan dra åt helvete.

På skolhemmet i Duoddar blev hon trakasserad av svenskbarnen, retades lappjanta. Lappungarna höll ihop skoltiden igenom. Lapskheten som hånades, ursprunget och identiteten sattes upp som sköld till försvar.

Vi är lappar! Än sen då. Vi vill vara det, vi är stolta över det. Det lapska ursprunget är vår nationella hemvist.

Tafsa på min integritet om du törs!

Svenskarna tordes och lapparna tordes. Förfölja varann, håna varann, slåss mot varann, till och med hata varann. Man försvarade sitt blod, sitt namn, sin nationalitet, sitt människovärde. I svenskskolan skälldes hon lappjanta. I sameskolan skälldes hon fattiglapp. Skälldes inte högt då, offentligt. Frystes ut istället.

Svenskarna sa : du är inte en av oss!

Samerna sa : du är inte en av oss!

En fattiglapp var medlem av ingenting, en alldeles ensam person utan tillhörighet. Utan gemenskap. En fattiglapp är en utanmänniska.

Åren på folkhögskolan var avklarade. Majlen hade slutbetyg. Hade undervisats i samiska språket, i samiska handaslöjder, i samisk historia. Kunde ha varit suveränt samisk tvärs igenom själ och hjärta. Utåt var hon det, försvarade allt samisk, lojal intill självutplåning mot de renägande samerna, i allt samisk. Men inuti, inom henne grodde tvivlet över lojalitetsplikten.

På skolhemmet i Duoddar hade hon blivit vän med Katri Kirjas. Det var bra av två skäl, dels kom Katris från samma

enkla förhållanden, dels hade hon två äldre bröder. Med egen storebror blev man aldrig riktigt fredlös på skolhemmet, såvida brodern var stark, och en bästa väns bror kunde gälla för nästan detsamma. Första terminen i ettan var värst på skolhemmet innan Majlen blivit vän med Katri och åtnjöt brödraskydd.

Då var hon fredlös, vem som helst kunde slå ner henne på vägen mellan skolan och skolhemmet, vem som helst kunde mula henne i snön, vrida armarna bakåt eller ha sönder hennes läxböcker så hon skulle få bannor av lärarinnan dagen efter.

Skvallrade man vem som haft sönder böckerna, fick man mer stryk, det var bäst att tiga. Om det mesta i skolan och på skolhemmet var det bäst att tiga.

På folkhögskolan fanns inga storungar, inget ständigt hot om stryk och pina. På folkhögskolan var eleverna vuxna, tänkande individer. Man slapp drägget, dem slapp man. Man slapp svenskungarna och finnungarna, för de var portförbjudna på folkhögskolan. Samernas var för samerna. Man var skyddad från enfalden och ifred för trakasserierna. Fast ändå.

Ibland kändes eftersmaken besk av åren på folkhögskolan. Hon var halvblod, hon var fiskelapp. Enfalden kan inte stängas ute. Ingenstans finns ett skydd som är tätt. Alla svenskar är inte dumma, alla samer är inte sympatiska. Men alla samer måste vara sympatiska! Alla samer måste vara kloka och lärda! Alle samer måste vara sjsyssta och rättskaffens! Det gör så helvetes ont när illusionerna går sönder. Det skär genom själen i smärtor när ens drömmar dör.

Ursprungligen hade de varit fler syskon. Äldst var Lars-Petter, född -29. Sedan föddes Ellen-Anna, hon dog 14-årig på sanatoriet i Sandträsk. -34 föddes Sara-Lena, nöddöptes, levde två veckor. -35 fick Matilda missfall i sjunde månaden; året efter föddes Ola-Anders, dog tio år gammal. -45 föddes Majlen, veckan efter Ellen-Annas död. Majlen tänkte inte skaffa några barn.

Förut hade hon varit absolut säker. Matildas öde av graviditeter, missfall och döda barn var skäl nog att avstå. Men då var hon yngre, när hon var tvärsäker. Nu visste hon inte lika bestämt längre. När Matilda var ung såg ju alla kvinnoöden i byarna likadana ut. Ingen upprördes. På tio graviditeter under ens 30 fertila år kunde man räkna med några missfall, någon dödfödd, några spädbarnsdödar, kanske några sandträskare.

Fick man kvar fem friska barn upp i vuxen ålder av tio graviditeter kunde man skaffa sig lycklig. Matilda tyckte

inte det var konstigt. - Det var andra tider då, brukade Matilda säga. Vad då Andra Tider! Utstod folk vad som helst i Andra Tider? Man led nöd, man halvsvält, man frös, man avlade barn, man såg dem dö, födslar och dödslar i en oräknelig radda. Normalt. Andra Tider. - Men nu, brukade Matilda säga, nu har folk det så bra att de bara klagar. De har för mycket tid. För lättsamt och bekvämt.

För sån är människan skapt, behöver hon inte arbeta jämt för sitt uppehälle, använder hon tiden till att klaga. Bättre förstånd har hon inte. -Vad då klaga! Man måste väl klaga på det som är fel. Förändra världen. - Psst. Förändra världen! Arbeta ska mänskan göra, sa Matilda, arbete främjar hälsan till både kropp och själ. "Förändra världen" det är ungdomligt struntprat.

Så man ska föda barn och se dem dö. Det mår man bra av och det är naturligt. Man ska ha det knapert, bo kyffigt som i byarna, gå med ständigt svällande mage under sina fruktsamma år. Arbeta så man inte hinner tänka. Vara tacksam. Aldrig klaga.

Jag är inte tacksam! Jag är inte nöjd, jag är inte glad! Jag vill inte gifta mig med en fattig bybo som Mårten. Jag vill inte föda barn. Jag vill inte ha det som Mamma.

Jag vill förändra världen! Samevärlden.

Jag vill återupprätta de urgamla samiska rättigheterna som en gång fanns. Rätt till land och vatten.

Jag vill upprätta en samisk stat! Så det samiska språket får rätt att leva kvar, så vårt språk blir godkänt. Så inga barn kan få smisk på fingrarna med pekpinnen för att ha talat lapska på skolrasten i det svenska landet Sverige. Så att finska samer, svenska samer och norska samer slutar upp att tillhöra tre nationaliteter och räknas som *ett folk*, för vi är ett folk!

Jag vill att fisktarmar, hästlappar, turistlappar, hornkretare och renägare tillsammans ska leva i ett land som är samiskt, alltigenom samiskt.

Skolan, språket, moralen, begreppsvärlden: Allt! Land och vatten skulle vi äga tillsammans, och åt var och en skulle ges det som den behövde.

Ingen fick äga marken enskilt men alla fick bruka den efter behov. I det landet skulle jag vilja leva och föda barn.

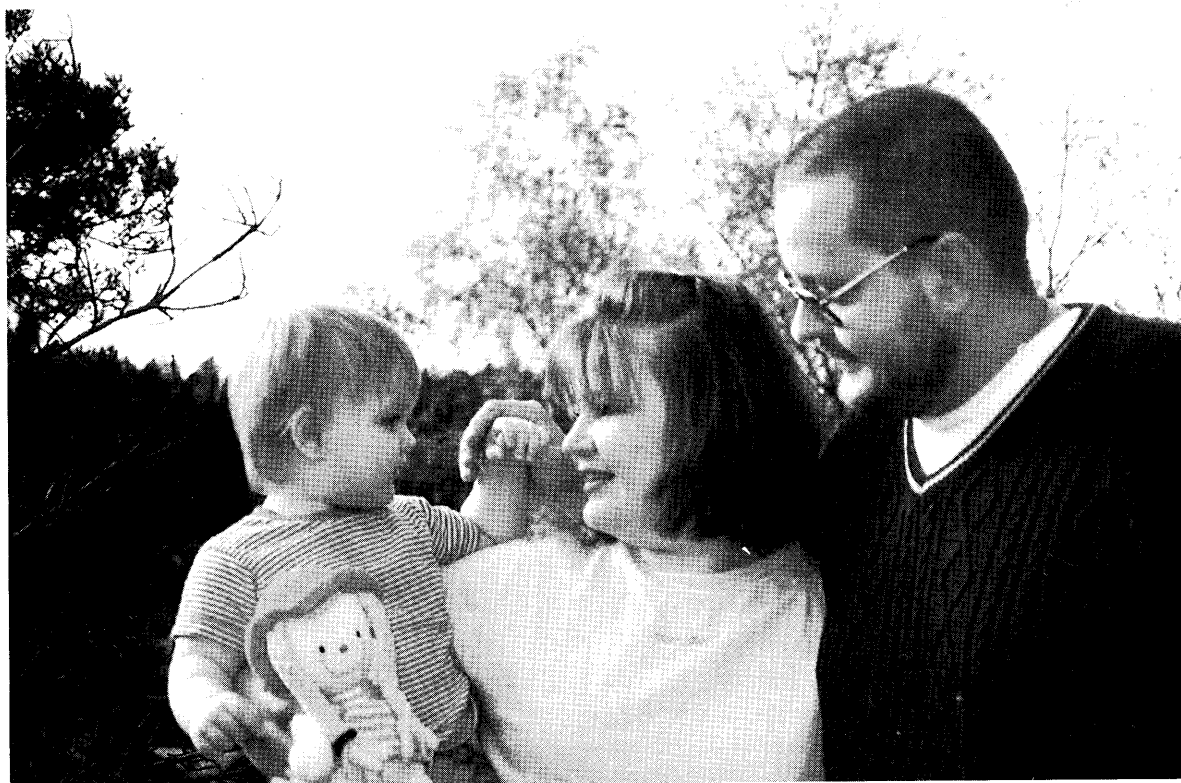
Margareta Sarri

Bild: Key L Nilsson

Inte hade jag tänkt att bo här...

Bild: Erni Friholt

Tatiana, Josephine och P.Å.

Det var nog meningen att Gud, eller ödet, skickade mig till Sverige och helvetet, för att sedan dra upp mig till himlen. Så kärnfullt uttalar sig Tatiana från St. Petersburg om sitt dåvarande och nuvarande liv i Sverige. Om då, vill hon inte prata så gärna. Det är ett sår som sakteliga håller på att läkas, men som fört henne nära självmordets brant.

Men nu är lilla Josephine, och nu är P.Å, och sex katter i hemmet på Orust. Och nu är alla möjligheter som finns runt hörnet i ett Sverige där ingen skulle behöva vara arbetslös, enligt Tatiana. Det finns så mycket att göra, både det som är nödvändigt, som att vårda barn, gamla, sjuka och det man kan hitta på själv, menar hon. Och funderar för egen del över utbytesresor Ryssland-Sverige. Från folk till folk. Att få komma till varandras hem vore säkert mer givande än att bara turista runt sevärdheterna. Det skulle jag gärna vilja bidra med. Men först efter en kom-vux-utbildning

med turistinriktning. Tänk att det finns sådana skolor för vuxna här. Sverige är ju rena paradiset för lärsugna. Och alla studier är gratis. Man får bidrag till och med. Det är lätt att prata med Tatiana. Bara tre år har hon varit i Sverige och talar redan en utmärkt svenska. *Varför blev det Sverige?* Mer eller mindre av en slump. Sverige var för mig Volvo, Abba, Karl XII. Inte hade jag tänkt att bo här. Jag ville leva livet, inte binda mig. Ta det från början, Tatiana: Jag jobbade som kokerska i St. Petersburg. Uruselt betalt var det. Så erbjöd någon mig arbete som blomsterförsäljerska på marknaden. Blommorna kom från Azerbadjan, från Kazakstan. När vi hämtade dem i lagret lärde jag känna grossisterna. Så småningom tyckte jag att jag kunde starta eget i blomsterbranschen. Jag fick kredit av grossisterna och började sälja vid T-banestationerna. Egentligen behövdes myndighetstillstånd till det, men ... Det gick bra. Det gick faktiskt jättebra ett helt år. Jag tjänade bra med pengar. Men så en dag tornade en bredaxlad kille upp sig framför mig. Du behöver beskydd, sa han. Jag behöver inget beskydd, sa jag. Han spände ögonen i mig och jag förstod. Så började svårigheterna. Betalar jag till honom och hans gäng kommer snart ett konkurrerande gäng som

också skall ha betalt. Så är det i Ryssland idag. När min kvinnliga partner också började lura mig gav jag upp. Via en kvinna som arbetade som översättare för amerikaner blev jag bekant med några amerikaner. En av dem ville gifta sig med mig. Men det tyckte jag var ett förnedrande sätt att komma bort från landet, om jag inte var kär i honom.

Sedan tidigare hade jag brevvänner, bland annat i Danmark. Jag fick möjlighet att åka dit och firade min allra första jul där. Det var jättetrevligt. En liknade resa till Sverige avlöpte inte lika trevligt. I väntan på uppehållstillstånd här lärde jag mig mycket om det svenska samhället.

Vad ska man göra för att överleva här, för att inte bli klassad som en "jävla svartskalle"? Tatiana längtade hem, men kände att hon inte hade något att återvända till. Blomsteraffären hade gått om intet, att återvända skulle betyda att ligga föräldrarna till last, att göra dem ledsna. Hon bet ihop, fick ett kortvarigt arbete inom äldreomsorgen och kunde efter en tid också börja på Kom-vux. Men hon kände sig ensam.

En bekant rådde henne att annonsera i Allkontakt. Det blev vändpunkten. Då kom P.Å. in i hennes liv. Vid första mötet pratade vi och pratade i flera timmar. Det var fantastiskt, minns Tatiana.

Nu finns också ettåriga Josephine och livet har återvänt till mig, som Tatiana uttrycker det. Jag känner mig hemma i Sverige. Jag måste bara lära mig språket bättre så att jag kan förstå och själv bli förstådd. Man måste ju begripa saker och ting först, innan man kan ha åsikter, eller hur? Frågar Tatiana retoriskt.

Jag tycker om att lyssna och berätta själv. Gärna skulle jag vilja skriva ner alla historier som gamla människor berättar. Och så har jag insett att man inte får vara rädd för att få slag i huvudet. Det gör ont, men inte hela livet. Jag har en sån bra man som jag kan diskutera och analysera allt med.

Hur ser du på Ryssland idag?

Mina känslor för mitt land har inte förändrats så mycket. Jag kan längta efter familjen, efter mormor, känna doften från Svarta Havet när vi besökte henne där. Jag kan sakna tiden när jag var aktiv i kommunistiska ungdomsförbundet. Där träffade jag för första gången utlänningar, finska studenter. De väckte min nyfikenhet. Men jag längtar inte efter Ryssland idag, knarkets och maffians Ryssland.

Jag känner mig maktlös och sorgsen för att jag inte kan förändra någonting. Mitt hem är i Sverige idag och att sköta hemmet är en plikt för *alla* inneboende, säger en hoppfull och tacksam Tatiana, 29 år.

Erni Friholt
har träffat Tatiana på Orust

Dagens kvinna i reklamen

Om man utifrån tv-reklamen ska tolka den svenska kvinnan av idag är hon lång, smal, mellan 20-40 år och mycket modemedveten.

Glasögon, kläder, frisyra, bilmärke, inredning och livsstil andas trend med stort T. Hon intresserar sig för smink som inte rinner, deodoranter som döljer genanta kroppslukter i 24 timmar, krämer som gör huden baby-mjuk och schampo med fantastiska vetenskapligt bevisade egenskaper. Kvinnan idag vill inte vara yngre, men accepterar inte att de fina linjerna i ansiktet förvandlas till rynkor. Hon dricker sunt och äter sunt, fettsnålt och skonsamt för stressade magar.

Barnen kletar och kladdar, men dagens kvinna har medel som fixar allt. Med ett glatt leende sätter hon på diskmaskinen och svårare fläckar kan expertisen per telefon lösa upp. Hon är ett under av effektivitet. Medan man och barn torkar av trädgårdsmöblerna städar hon hela huset.

Ibland skrattar hon så hon kissar på sig, men inte låter hon sig hindras av det! Kvinnan idag kan välja och vraka bland bindor och trosskydd. Från att ha varit blåblodig har kvinnans mens blivit cerise. Med vingar på sidorna upplever hon en ny frihet och kan njuta av semesterresan maximalt.

Hon lever med män som verkar lite "gull-dumma", sådär. Som är lite klantiga och otekniska eller överdrivet sportintresserade, påminner ibland om förvuxna barn. En del lever med de mysiga männen som tillverkar egen mjukost eller målar på hennes gravida mage.

Den yngre kvinnan idag bor ihop med någon fotomodell som hon kan rulla runt med i nyinköpta påslakan i härliga färger.

Oavsett ålder är hon alltid på språng. Till arbetet, till flyget eller till sitt eget bröllop. Nagellacket *måste* torka på en minut! Vad hon jobbar med framgår inte riktigt, men hon sitter oftast bakom ett skrivbord.

Hon äter långsamt och sensuellt och brer lunch-smörgåsen med frestande rörelser. Under arbetsdagen är byggjobbare eller fönsterputsare med stora muskler ett trivsamt avbrott.

När hon och väninnorna har fest tävlar de med disktrasor om vilken som har bästa uppsagningsförmåga. En hysteriskt rolig lek!

Sammanfattningsvis är kvinnan idag en mycket upptagen karriärkvinna, modeintresserad, småbarnsförälder, mogen och vacker, väldoftande, smal och sportig. Hon är absolut *inte* svart, lesbisk, muslim, singel, arbetslös, pensionär, tjock eller handikappad.

Laila Carlsson

Jag är stolt över att jag är indiska !

Bild: Erni Friholt

Bubu

Bubu, vad kände du till om Sverige innan du kom hit?

- Ja, ABBA var ju ett begrepp hos oss då och Björn Borg...och någon svensk besökare i vårt hem i Calcutta visade oss bilder en gång. Det såg vackert ut. Men sedan, när jag kom till Lund 1983 kände jag mig direkt hemma här.

Det är svårt att förklara, men detta är mitt hem nu. Här har jag familj, maken Lars och barnen Mattias, Marie och Daniel. Folk är vänliga och när jag känner mig ensam går jag bort till Domus, inte bara för att handla, utan för att träffa folk och småprata. Alla känner mig och det trivs jag med. Bubu Munshi Eklund träffade sin Lars i hemmet i Calcutta 1982.

Kärlek vid första ögonkastet? Ja, så var det nog. Men även om det var ett mycket liberalt och konstnärligt hem Lars hade hamnat i så tyckte ändå Bubus far att Lars måste åka hem och inhämta sina föräldrars tillstånd och välsignelse till att få gifta sig med den indiska Bubu.

Så blev det och på julafton 1982 gick ett hejdundrande indiskt bröllop av

stapeln i Calcutta. Lars halva släkt på 11 personer var med, Bubus åtta syskon med respektive och all annan släkt och vänner. Uppbrott sedan till det nya landet. - Jag kände att det skulle bli bra med Lars där, småler Bubu.

Och jag har inte ångrat det en sekund. Samma dag som Mattias föddes fick Lars dessutom arbete på tidningen Arbetet i Malmö och vi flyttade från lilla två rum och kök-våningen till en lite större tvärs över gården där vi bor ännu. Trångt och hemtrevligt är det där. Vardagsrummet upptas till stor del av indiska gudastatyer i glasskåp, av affischer med bilder från den indiska gudasagan och av diverse instrument.

Bubu spelar harmonium och sjunger vackert därtill och alla barnen spelar, flöjt, fiol, klarinett. Pappa Lars har spelat i vänsterns blåsorkester i Lund.

Där finns mängder med böcker och blommor och sidengardiner i ljuslila.

Bubu har tagit med sitt Indien till Lund. Hon lagar indisk mat, barnen talar också bengali, en gång per år anordnas en fest till gudinnan Durga.

- Hur hemma jag än känner mig i Sverige så är jag dock invandrare och kommer att så förbli, säger Bubu. Men jag är stolt över att jag är indiska.

Någon främlingsfientlighet har hon inte märkt av, men hon inser också att det beror på att hon är gift med en svensk.

-Jag tar med honom överallt....skrattar Bubu.

Att hon bara träffar trevliga människor beror nog till stor del på att hon själv är en sådan älskvärd person som bemöter alla med lugn, värme och vänlighet.

Barnen på daghemmen där hon arbetade hälsar på henne fortfarande och frågar när hon kommer tillbaka. Hon lärde dem att sjunga på bengali. Men för Bubu gäller folkhögskola och gymnasieutbildning nu. Det som hon inte hann med medan barnen var små. Bubu är inte nöjd med sin svenska. Det gör också att hon, trots goda kunskaper om svensk politik, inte känner att hon är en del av det politiska samhället.

- Inte än, säger hon. Men jag kan nog tänka mig att engagera mig politiskt när jag behärskar språket och då ska jag föra invandrarnas talan.

Bubu tycks bara se det goda Sverige. Hon älskar till och med snön och kylan. Men det svenska sättet att "var och en betalar för sig" förstår hon sig inte på. - Det var min första chock i Sverige, minns Bubu, när Lars vid kiosken köpte glass bara till henne och sig själv, fastän de var fyra personer!

Hemlängtan infinner sig ibland efter sången och musiken som var hennes liv i Calcutta. Men det viktigaste är barnen och att de får en bra uppväxt.

Tror du att de också betraktas som invandrare på grund av sin något mörkare hudfärg och mörka hår, fastän de är födda i Sverige?

- Ja, det kan hända... Än är vi inte där att en svensk kan se ut hur som helst, konstaterar vi. Kanske Bubu kan få det att hända lite fortare den dagen hon blir politiker.

Erni Friholt
har träffat Bubu i Lund

Saga för raska flickor

Baka Staffan Stalledräng
dina stollar varma
Hans sitter fast i ugn
sticker fram ett magert ben
Greta sticker därifrån
Hästen heter Blanka

Bro bro Breja har stängts av
bocken Bruse har gått ner sig
Häxan klappar sig förnöjt
ingen junker synes än
rida rida ranka

Endast tomten drumlar fram
över vita tak
tomma grötfat står på rad
fri Lucia står vid gran
ljusen har hon släckt

Snövit smet för länge sen
lämna prinsen helt allén
sju dvärgar miste jobben
belåten dyker Alice upp
ut ur Underlandet

Mormor flink på benen
fattar vant den vinken
jägarn får på käften
Skön drottning frågar tyst
vad spegeln har att säga
krossar sedan glaset - schysst!
Sadlar därpå vant och raskt
sin springare i stallet
rider snabbt från slott till koja

Ropar glatt till tjejen
med den röda luvan
Hoppa på nu
över ån
hoppa efter vatten
Skit i vargen
där han står
med tungan ut ur gapet
med ögat fullt av lyster
Knyt svansen på den, syster

Ur I genomgångsrum av Karin Lentz

Till Kvinnan

I brevlådan lyser en skär plastpåse med "massor av fina erbjudanden och glada överraskningar" Till Kvinnan. Kvinnan med stort K, det är jag. Någon har gjort sig besväret att ta reda på mitt namn och min adress, antagligen för att jag är typisk på något sätt — Typisk Kvinnlig Konsument, Typisk 50+ Med Katt Och Villa eller kanske rätt och slätt Typisk Lättlurad Idiot. Syftet med den förföriska försändelsen är lätt genomskådat. Fina erbjudanden är finast för de företag som bjuder ut sina varor.

Ändå får påsen inte gå direkt i soporna. Dess innehåll kan ju faktiskt ge en bild av 90-talets kvinna, denna komplicerade varelse som varken är näbbstövel eller nätstrumpa. Spännande.

Glatt överraskad bläddrar jag igenom fyra trycksaker. Bilden klarnar. Kvinnan av idag "bekvämhandlar" kläder per postorder till hela familjen, fotograferar nakna solbrända barn, förbereder en stämningsfylld och rogivande jul i god tid samt läser speciellt utvalda böcker. Efter att ha stöpt ljus, tillverkat en adventskalender med 24 små strumpor, bakat pepparkakshus och byggt en tryffelpyramid, plockar hon fram "Vit slav" ur den axelremsväska som är bokklubbens snabbhetspremie.

Just denna bokklubb lockar med fyra böcker för 9:90 styck. För att underlätta det svåra valet bland de tolv titlarna har varje försetts med en varudeklaration: Kidnappad till lyxliv!, Sjukhusthriller!, Erotiskt laddad!, Kärlek i Australien!, Ett barn försvinner!, Nervpirrigt! eller Förväxlad identitet!

För endast 9:90 kan man få ryckas med i en "häxdans av kärlek, otrohet, vänskap, lögnar och hemliga begär". Sannerligen billigt.

Den obligatoriska snabbhetsväskan är helt gratis. Årets populära och sportiga modell är vackert skogsgrön med läckra detaljer i brunt enligt texten. Bilden visar en ordinär sak i mörkknottig plast. Naturligtvis ges också ett extraerbjudande — "Skön och fräsch", skönhetsboken som har allt!

Tyvärr finns den bara i begränsad upplaga, så alla Kvinnor kan inte få lära sig att sköta om händer, fötter och hår på bästa sätt. De som blir utan får make-upa och motionera lite på måfå.

Finns det bokklubbar av samma kaliber för män? Vilken är i så fall deras snabbhetspremie?

En universalkniv, ett biltvätts-kit eller kanske en planeringskalender i imiterad krokodil? Och vad heter männens motsvarighet till "Skön och fräsch"? "Snabb och stark?" Frågorna hopar sig. Svaren finns inte i den skära plastpåsen.

Ett är i alla fall säkert. Ingen skulle försöka lura män med den enkla ekonomiretorik som det bifogade säljbrevet uppvisar: "Detta kanonerbjudande har ett sammanlagt värde på mer än 600:- och vi ger Dig det för att Du själv ska få möjlighet att bedöma hur bra XX Bokklubb är." Jag kollar snabbt besparingarna. Fyra böcker som egentligen skulle ha kostat 69:- för 9:90 styck. Då har jag sparat 236:40. Skönhetsboken för 59:- i stället för 159:-. En hundralapp till på plussidan. Och så väskan värderad till 150:-. Sammanlagt 486:40. Märkligt.

Ett nytt försök, nu med fulla värdet: 4x69:- + 159:- + 150:-. Fortfarande bara 585:-. Vad saknas? Kan det vara avgiften för porto och packning på 19:80? Förmodligen. Den magiska gränsen passeras. Det sammanlagda värdet är ju faktiskt över 600:-, ingen luras. Och portot är ju betalt. Så det är bara för mönsterkvinnan att rätta till sin moderiktiga klädsel, stryka lockarna från ansiktet med mjöliga händer, fukta sina vältrimmade tunga och klistra upp de sex små märkena på svarskortet.

Ögonblicket förevigas med den självutlösande kamera som varje Kvinna alltid poserar framför. Hon behöver bara betala för de bilder hon är nöjd med.

Som denna.

av Evy Malmberg

"Bara för att jag är vuxen har jag inte alltid rätt."

Viktoria Engström

***Viktoria Engström arbetar som fritids-
pedagog i Mjölby. Hon utbildade sig under
åren 88-90. Därefter har hon arbetat på ett
par olika fritidshem och dessutom haft
mycket skilda uppgifter, såsom biblioteks-
ansvarig, undervisat i engelska i åk 6, jobbat
med drama och varit assistent till elev med
särskilt stöd.***

Varför utbildade du dig till fritidspedagog?

- En slump att det blev just det. Jag visste att jag ville arbeta med barn och ungdomar, men inte vilka olika yrkesval som fanns. Några vänner studerade andra året till fritidspedagoger och det verkade bra.

***Vilken bild hade du av yrket innan och under
utbildningen?***

- Jag hade ingen erfarenhet av fritidshem. Jag visste att man sommartid kunde få arbeta på kollo och det lockade. Under utbildningen förändrades självklart synen efter hand. Bilden av ett mycket seriöst yrke byggdes upp. Ett yrke där man kunde uppnå alla de pedagogiska krav man ville, tack vare de resurser som fanns ute i arbetslivet.

Hur väl stämde den bilden med verkligheten?

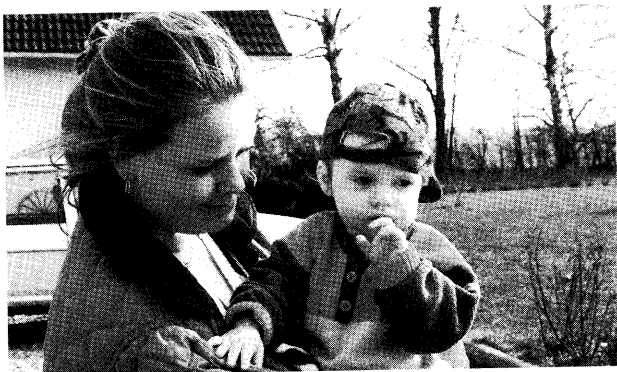
- Vi upptäckte redan under första praktiken att det inte alls var så bra som det såg ut. Våra lärare hade svårt att ta till sig den informationen. De menade att det var upp till pedagogerna att göra det bästa möjliga, att anpassa efter rådande omständigheter. Det talades aldrig om städning, matinköp, duka, röja och diska. Eller att barngrupperna är så stora och lokalerna så lite anpassade till verksamheten. Många gånger arbetar en fritidspedagog med barnpassning istället för barnomsorg.

***Tycker du att du har goda möjligheter att påverka din
arbetssituation?***

- I smått, ja. Inte i det stora hela. Det finns ingen som helst möjlighet att påverka barngruppernas storlek och sammansättning, personaltäthet, lokalerna, ekonomin eller de centrala pedagogiska målen. Däremot kan jag påverka mitt eget schema till viss del. Tillsammans med min kollega kan jag bestämma innehållet i vår verksamhet utifrån tilldelade resurser, förstås.

Vad är fritidspedagogens specifika roll?

- Vår roll är i princip att arbeta bort oss själva ur barnens liv. Vi ska förbereda barnen på att klara sig själva hemma.

Vi är ett komplement till hemmet och skolan, också en länk mellan dessa. Förskollärare och fritidspedagoger har samma grundutbildning, skillnaden ligger i åldersinriktningen, vi fördjupar oss i åldrarna 7-12 år.

Hur pass delaktiga är föräldrarna och vilken insyn har de i er verksamhet?

- Jag arbetar i ett tungt område socialt sett. De allra flesta av våra föräldrar är ensamstående. De har inte tid eller kraft. Den tid de har lägger de på skolsituationen. Den anses viktigare. Sen finns ju alltid undantagen, de som intresserar sig mycket och erbjuder hjälp, föräldrar med andra möjligheter. Vi försöker informera genom utskick, drop-in-fika och föräldramöten. Vi deltar i utvecklingssamtalen i skolan och ger vår bild av barnet på fritids.

Tror du att det finns en rädsla hos föräldrar att inte vara lika proffsiga, kunniga som ni i egenskap av utbildad personal?

- Definitivt! Det kan inte nog betonas att föräldrar alltid är experter på sina egna barn. Att ingen förälder i världen vill sitt barn illa. Alla gör det de tror är det rätta. Det bästa. Jag tror att detta "att inte räcka till" är vanligare hos de jag möter i min nuvarande föräldragrupp just på grund av deras sociala situation. Vi har en teoretisk kunskap att förmedla till föräldrar men vi är alltid ett komplement, det är inte vår uppgift att ersätta! Föräldrarna ska känna sig trygga att lämna sina barn hos mig. Det förtroendet byggs inte upp om jag klampar in med mina utvecklingspsykologiska böcker och föreläser. Jag vill att föräldern ska vända sig till mig för t ex råd och stöd självmant. Det är viktigt för mig att ha en öppen relation med föräldrarna.

Hur ser antalet flickor respektive pojkar ut på din avdelning?

- Vi har årskurs 2 till 4 hos oss. Sammanlagt 18 pojkar och 14 flickor. Vi har fler killar från åk 4 än tjejer. Flickorna klarar oftare att vara själva hemma tidigare än pojkarna.

Hur ser skillnaden ut i deras sätt att vara, leka, deras relationer?

- Killarna leker mycket bättre i grupp, de är inte lika bundna vid en och samma person. De leker mer fysiskt aktiva lekar än tjejer, är mer högljudda. De är oftare ute. I kuddrummet handlar det ofta om kuddkrig eller akrobatiska övningar i motsats till tjejerna som hellre bygger kojor eller ligger och pratar. Killarna snickrar mer, målar och ritat mindre. Tjejerna bildar oftare par och leker lugnare lekar. Klär ut sig, spelar spel, pysslar och målar, men är allra mest i musikrummet och mimar och dansar. De leker *aldrig* med dockor. Jag har aldrig sett en flicka leka krig som många av våra pojkar gör.

Att flickor helst leker två åt gången framställs ofta negativt. Tror du att man värderar detta att vara i grupp mer, än att kunna ha en djup relation till ett fåtal?

- Ja, eftersom killarnas relationer inte är lika "nära" blir deras konflikter inte lika stora och djupgående. De är lättare att lösa. Men det borde anses lika viktigt, detta att kunna ha en djup och nära relation. Vuxna män verkar sällan ha det med varandra.

Bemöter du flickor och pojkar olika? Ställs det olika krav?

- Jag försöker att möta alla barn utifrån deras egna olika förutsättningar oavsett kön. Detsamma gäller kraven. Självklart lever jag inte upp till det i alla lägen. Eftersom jag är kvinna har jag ett annat slags förhållande till tjejerna. Det är lättare för mig att sätta mig in i deras situation och ibland lyser detta igenom. Tjejerna sitter oftare i knät, gosar och myser. Killarna gör det bara då de är ledsna. Men jag blir glad att de gör det då, att de vågar. Generellt sett är flickorna duktigare och då ökar kraven i snabbare takt på dem.

Försöker du bryta könsrollstänkandet?

- Ja. Killarna bakar lika ofta, ansvarar för städning. Vi försöker att tänka på traditionella könsroller och se hur vi kan bryta mönstret i de situationer där det behövs. Däremot finns det inte anledning att överföra en del av killarnas beteenden och lekar till flickorna.

Vilka beteenden är det och varför inte?

- Att leka krig eller brottningsmatcher som spårar ur och slutar med gråt. Jag ser inte att tjejerna missar någonting med att inte göra det. När det handlar om att vara mer ute uppmuntrar vi tjejerna och när vi ska vara med i t ex en innebandyturnering får vi "peppa" dem ordentligt för att få ihop ett lag. De är så beroende av att bästisen är med. Men vi har lyckats bra med det.

Är det vanligare nu att unga tjejer är mer kropps- och utseendefixerade än t ex på 70-talet då du var i deras ålder?

- Absolut! Det har gått lägre ner i åldrarna. Jag hade inte en aning om kläder och mode i 6-års åldern. Barnen idag har avancerade frisyrier med toningar och slingor. De klär sig som tonåringar med platåskor, bara magar o s v. Smink och parfym används flitigt av lågstadietjejerna.

Man har ju läst att lågstadieflickor bantar. Har du stött på det problemet?

- Där jag arbetar nu har vi inga såna problem. På min tidigare arbetsplats var det flickor från fjärde klass som vägde sig efter varje lunch. Vi tog bort vågen hos skolsyster och hade samtal på skolan om anorexi.

Drömmer de om de klassiska kvinnoyrkena eller har det skett en förändring där?

- Våra lågstadiebarn gör det. De vill bli frisörer, sjuksköterskor, lärare, sångerskor eller skådespelare. Killarna vill fortfarande bli poliser, brandmän, snickare, jobba med data o s v. Vård och omsorg är flickornas drömyrke vid sidan av kändisdrömmen.

Vad får flickorna för bra respektive dåliga erfarenheter p g a sitt kön, och hur tror du att det kan påverka dem senare?

- De lär sig att ta ansvar tidigare, på gott och ont, för då växer också kraven. De förväntas klara av mer och alltid vara så förbannat duktiga!

Tycker du att de har förtroende för dig och inte undviker att ta upp vissa saker/frågor?

- Ja. För mig är det ett av de viktigaste målen, att bygga upp ett ömsesidigt förtroende. Utan det blir det svårt att uppnå övriga mål. Jag måste vara tydlig och konsekvent. De måste förstå att jag är en människa, inte bara "fröken" på fritids, att jag har ett liv utanför arbetet. De ska veta saker om mig, känna mig som jag känner dem. I och med att förtroendet finns vågar de ifrågasätta vad jag säger. Otroligt viktigt. Bara för att jag är vuxen har jag inte alltid rätt.

Ifall fler män arbetade inom skola och barnomsorg, tror du då att det skulle tillföra flickorna något utöver det ni kan ge?

- Det skulle tillföra *alla* barn mycket! Många av "mina" barn saknar pappa eller en annan manlig förebild. Det behövs verkligen. Då är det viktigt att vi som personal bryter det traditionella könsrollsmönstret, att det inte blir den manliga fritidspedagogens uppgift att snickra och sparka boll medan vi bakar kakor och plåstrar om.

Är det inte lätt att man omedvetet hamnar där?

- Alldeles för lätt. Det handlar ju mycket om våra egna personligheter. Jag är ingen bullmamma och inte heller nån "flirtkule-pedagog", så för mig skulle det nog inte vara naturligt. Men oftast tror jag att mannen tar rollen som auktoritär.

Delad vårdnad är det vanligaste idag och pappornas betydelse poängteras. Kan det kanske leda till att fler män söker sig till yrken som ditt?

- Kanske. I och med delad vårdnad tvingas papporna i större grad ha kontakt med oss och skolan, vilket annars till största del sköts av mammorna. Jag upplever att män inte nöjer sig med våra låga löner. De stannar inte länge utan omskolar sig eller byter till ett mer välbetalt jobb.

Tycker du att man inom skola och barnomsorg diskuterar och arbetar utifrån ett könsperspektiv?

- Ja. Det går kanske i vågor, men vi diskuterar det en hel del. Framförallt är vi överens om att jämställdhet och likhet inte är detsamma. Vi pratar om hur vi ska kunna fördela vår tid lika, att försöka ge flickorna lika mycket som pojkarna. Ett projekt om just detta ska starta i Mjölby under 1999 med personal från dagis, fritids, förskolan, skola, föräldragrupper, BUP m fl. Det ska bli mycket intressant att följa.

Hur tror du att fritids framtid ser ut? Blir ni mer en del av skolan?

- Ja. Vi är det redan nu.

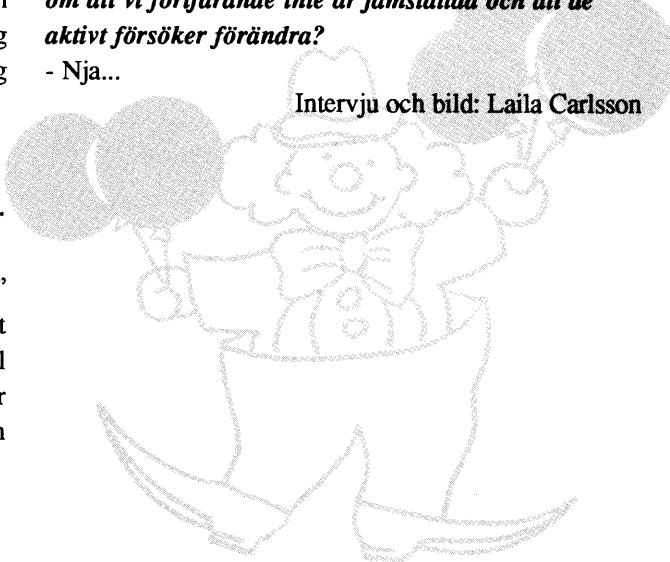
Är det bra?

- Både ja och nej. Samarbetet är bra men tar mycket tid och engagemang. Det har blivit så att vi ger mer till skolan men vi får inte lika mycket tillbaka. Lära-
mas engagemang i fritids är inte särskilt stort.

Tror du att män och kvinnor i allmänhet är medvetna om att vi fortfarande inte är jämställda och att de aktivt försöker förändra?

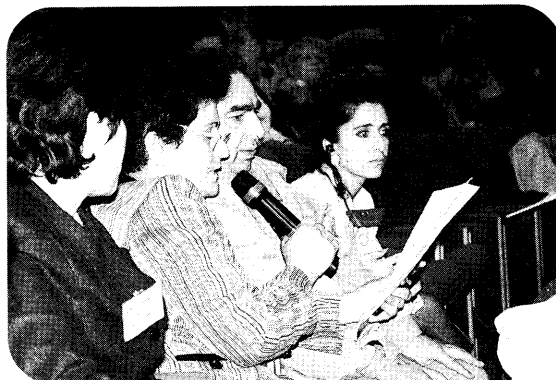
- Nja...

Intervju och bild: Laila Carlsson

Vi har hört röster av smärta...

Under tre dagar i november samlades 500 kvinnor från 102 länder i Bobigny, en förstad till Paris. Delegater från totalt 192 organisationer hade anordnat ett forum för att framföra och diskutera kvinnors situation runt om i världen. Kongressen var också en möjlighet för kvinnor att bryta sin tystnad och berätta om sina ofta traumatiska upplevelser. Många av delegaterna har på nära håll upplevt krig, diskriminering och skriande orättvisor. Från SKV kom en liten delegation på fem personer.

Kongressen inleddes med ett tal av Paris borgmästare och därefter fick vi lyssna till KDV's ordförande Sylvi Jan. Hon talade om vår identitet, vår historia och om utvecklingen under 90-talet och om de många konflikterna i världen. Hon berörde kvinnans utsatta situation där konflikter förekommer. Fler nätverk behöver skapas och vi måste försöka få med fler organisationer. Vi måste hjälpa kvinnor att bryta sin tystnad och vi måste lyssna och förstå varandra. Ett ämne som ofta kom upp var att kvinnors situation har blivit svårare på grund av ekonomins globalisering. Kvinnorna är de stora förlorarna och de mest utsatta. Fattigdomen bär numera ett kvinnoansikte.

Av de tolv workshops som anordnats deltog två av oss i den med huvudrubriken: "Feminisering av fattigdomen". Där de negativa effekterna av den neo-liberala ekonomiska politiken diskuterades. Efter en turbulent inledning och bara en timmes försening fick vi en grundlig genomgång av situationen idag. Om hur fattigdomen breder ut sig och hur kvinnor och barn är de som drabbas hårdast av sparprogrammen.

Cirka 840 miljoner människor lider av svält och ojämlikheterna har ökat sedan 80-talet. Strukturanpassningsprogrammet som är baserat på neo-liberalt tänkande tillfredsställer endast de multinationella organisationerna vilket medför ett misslyckande för de flesta länder. Effekterna har blivit arbetslöshet och en globalisering av fattigdomen som slår hårdast mot de redan fattigaste.

Vi fick höra om det neo-liberala tänkandets effekter på det Ryska samhället och om ekonomin som försvann, så även om det sociala systemets tillbakagång. Kvinnorna i Ryssland har påverkats starkt och är mycket aktiva i sin kamp. De har hungerstrejkat och kvinnoorganisationer arbetar för att politisera kvinnorna.

I Frankrike ser vi hur 80% av alla som tjänar mindre än

existensminimum är kvinnor. Där vill man kämpa för att få del av den rikedom som ändå finns. Man vill från fransk sida ha en aktion mot feminiseringen av fattigdomen och våldet, samt mot diskrimineringen av kvinnor i arbete. Det behövs att man blir medveten om vad som händer i världen och man behöver utveckla idéer om förändringar. Man vill kämpa för att få bort den neo-liberala politiken. Det behövs ett globalt motstånd för att förändra situationen. Man vill bekämpa den internationella spekulationsekonomin som endast gynnar några få och är till nackdel för Tredje Världen. Vi vet att fundamentalisterna rekryterar anhängare bland de fattigaste och det är därför viktigt att bekämpa fattigdomen.

Kongressen kom att handla mycket om våld och då främst våld mot kvinnor i alla dess former men mest kom det att handla om det rent fysiska våldet. Från olika konfliktområden fick vi många exempel på kvinnors lidande. Fredagens tribunal tog formen av en domstol mot det fysiska våld som kvinnor utsätts för. Att dominera kvinnan

genom våld är ständigt återkommande vid konflikter. Det är viktigt att få kvinnor att bryta sin tystnad, då kvinnor ofta skäms för vad de blivit utsatta för.

Inte förvånande så var de flesta vittnesmålen om våld från Afrika och Asien. Det är framförallt där de flesta konflikthärddar finns.

Det talades mycket om Rwanda och den utrotning som förekommit där. De vill att vi skall förstå vad de har gått igenom. Under folkmorden förekom massvåldtäkter, därmed en spridning av AIDS. Det finns mycket trauma idag efter det som hänt. De som utsattes för massvåldtäkt misstänks för att bära på AIDS och skjuts åt sidan.

Från Etiopien hörde vi om omskärelse och de lidande det medför. Kvinnor gifts bort tidigt, ibland redan vid nio års ålder. Att föda barn är ofta likställt med att dö om det blir komplikationer. Det finns flickor som har dött på bröllopsnatten, ibland är de bara fem sex år.

Även i Algeriet förekommer samma sorts våld och också här hör vi om massvåldtäkter i lägren, då i Guds namn. Det sker i namnet av en teologi; hur man skall handla som soldat och det är i deras ögon lagligt. Kvinnor har blivit utstötta från sina familjer eller från byn. Blir de gravida så är det ingen som ser efter eller hjälper dem. Många var de vittnesmål som handlade om det fysiska våldet.

Det är inte svårt att förstå den Bosniska kvinnan som delgav kongressen sina erfarenheter om många försvinnanden och om föräldralösa barn. De vet vilka förövarna är, vad de heter men ändå går dessa fria. Människor vill veta sanningen och man vill ha hjälp att få fram den. Men som situationen nu är så tror de inte på någon i hela världen.

Våld förekommer i många former. Kemisk krigsföring är också en typ av våld mot kvinnokroppar. Från Vietnam finns erfarenheter och konsekvenser i form av missbildade barn och ökning av cancer. Många var vittnesutagorna från kvinnor som fängslats och utsatts för repressalier för sin motståndskamp.

Rabia Hada, en av ledarna från Inthifadan i Palestina har kämpat sedan -67 och har fängslats många gånger. Hon delgav många av sina minnen men kan ändå inte berätta allt som hänt henne. Hon fortsätter sin kamp för en rättvis och hållbar fred.

Salam från Libanon som har suttit i fängelse sedan -88 har utsatts för tortyr men är fri sedan tre månader tillbaka. En representant för Mothers of Istanbul vittnade om hur svårt det är att arbeta i Turkiet. De demonstrerar varje lördag mot försvinnanden. De utsatts för repressalier men tystnar inte. Genom att gå ut internationellt med vad som händer så hoppas de på resultat. Som det nu är så verkar situationen hopplös.

Många talare fördömde folkmorden och de länder som varit inblandade. Man har talat om våld mot kvinnor men ingen allvarlig undersökning har gjorts förrän nu. Våldet

har pågått länge, både socialt och psykiskt. Våldet mot kvinnor är komplext. Många ville tala och berätta. Internationella domstolar som dömer och erkänner våldtäkt och övergrepp på kvinnor måste till. Hur skall då framtiden tänkas se ut?

Många talare tog avstånd från krig, ojämlikhet och alla former av våld. En delegat från Mali ansåg att kvinnor startar inte krig men är offer för dem. Om kvinnor hade större inflytande så skulle det bli färre konflikter.

Man talade även om att med rätt kvinna på rätt plats så skulle det bli bättre. Förslag om att starta en kampanj mot vapenindustrin fördes fram.

Många barn har invalidiserats genom bruket av minor och pengarna kan användas bättre än till vapen. Man bör arbeta vidare på de konkreta förslag som framkom i de olika workshopen och t ex skall Sverige ansvara för Region Europas arbetsområde vad gäller fred och nedrustning.

Från Kanada kom ett förslag om en världsmarsch av kvinnor, för solidaritet mellan människor. Tyvärr så fick vi inte höra de afganska kvinnorna. De kom inte. De blev arresterade och kvar i Islamabad.

Afganistans kvinnor lider mycket men har ingenstans att uttrycka det. Något måste göras och förslag kom om att blanda in FN eller EU. Vi måste skaffa oss mer information om de afganska kvinnornas situation.

Talibansk lag är starkare än internationell lag och de bryr sig inte om att kvinnor och barn svälter ihjäl.

Hungern är viktig och påverkar kvinnor, och begränsar deras rörlighet. De har inget att förlora. Nu kämpar de för sin frihet.

Sammanfattningsvis som den asiatiska samordnaren Corinne från Indien uttryckte det: "Vi har hört röster av smärta men också röster av motstånd. Man kan inte separera dansen från dansaren. Det är röster ur tystnaden och vi måste bryta tystnaden. Genom att privatisera brotten kan man avkriminalisera dem. Det måste även klargöras vad som är de fundamentala mänskliga rättigheterna".

Text och bild: Eva Wikman

F r i h e t

en skrivarkurs för kvinnor

Det är roligt att skriva, tycker många. Andra har upptäckt att skrivandet har en läkande verkan. Genom att skriva kan man bearbeta en sorg eller ta sig genom en depression. Äldre människor skriver ofta ned sina minnen så att barnbarnen ska få kännedom om hur det var att växa upp i Fattig-Sverige.

Tillsammans med Långholmens Kvinno-folkhögskola genomförde KSAN (kvinnomas samarbetsråd i Alkohol- och Narkotikafrågor) ett projekt "för att synliggöra kvinnor som haft missbruksproblem och deras barn". Projektet ledde till ett studiematerial under rubriken "Frihet". Materialet är så bra att det kan användas av alla. SKV i Karlstad tog fasta på detta, och i samarbete med NBV (Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet) har vi genomfört en skrivarkurs. En ny är planerad för vårterminen. Deltagare i kursen var en handfull kvinnor mellan 20 och 70 år. Här följer några smakprov av vad de skrev.

Aase Bang

Minnen

Anne var inte äkta som sina kusiner. Själv förstod hon inte mycket av detta. Men hennes kusiner förklarade att det var för att hon inte hade någon som hon kunde kalla mamma och pappa.

Själv var hon säker på att hon hade en mamma, fast hon bodde långt bort i ett annat land. Men när hon blev stor, då skulle hon resa till henne och berätta allt som dumma människor gjorde mot henne.

Nej, hennes mamma var inte som andra mammor. Hon var mycket bättre och framförallt finare. Hon bodde i det andra landet och i stor stad med många hus och fina människor. Innan Anne föddes bodde hennes mor i en liten fattig by med ett fåtal människor. Hon var en av flitigaste besökarna i det lilla missionshuset. Olika förkunnare avlöste varandra. Budskapet var detsamma. Utdrivning av den stora synden som alla bar inom sig.

Hotet om vad som skulle hända tyngde, särskilt de gamla, och de förfasade sig över domedagens snara ankomst. De tungotalandes rop ekade i de gamla takbjälkarna i helgedomen.

En dag kom en förkunnare från grannlandet i väster. Med hela sitt väsen genomborrade han sin menighet. Hans karismatiska utstrålning gjorde starkt intryck på Annes mor. Detta blev också hennes öde.

Djupare än så kunde man inte falla. Och därtill med självaste predikanten, som i sin svaghetssynd glömde sina fem barn och deras mor i hemlandet Domen blev hård och Annes mor flydde. Det stora syndafallet resulterade i Annes födelse på långfredagen nio månader senare.

Nu ser Anne tillbaka på sitt liv. Det åldriga gulnade fotot föreställer hennes mormor med åtta av hennes barnbarn. Anne står längst fram. Mormor har en blommig klänning. Håret är stramt hopsamlat till en hård knut. Hon har höga kindkotor och en mild blick. Hon är ganska mager men med en rak hållning. Det är ett söndagsfoto, Anne har en blommig klänning med volanger, de andra ljusa klänningar och några av pojkarna har sjömanskostymer.

Minnet av mormor finns som ett ljus skimmer över Annes livsväg. Den korta tid som hon levde tillsammans med henne, gav Anne de smultronställen som hon har från sin barndom. Det är som ett ljus inom henne, som lyser på sparlåga, men lyser med all sin kraft, när mörkret tar för stort utrymme i hennes liv och hon går vilse.

Ruth

*En flott Casanova från Hova
till höger och vänster han lova
visst får du bli min
och jag kanske din
men först vill jag hundra till prova*

*En kärlekskrank kille från Glava
till flickan sin sa han "Så bra, va
att du till mig kom
och ej vände om
Nu känner du dej riktigt gla', va?"*

Rigmor

Journalhavande medmänniska år 2000

Om du vill bli kopplad till psykakuten - tryck 1

Om du vill vråla i luren - tryck 2

Om du bara vill ställa en enkel fråga - tryck 3

Om du vill höra en mänsklig röst - tryck 4

*Tyvärr är det många som ringer till
journalhavande medmänniskas mänskliga röst
just nu så*

Om du vill bli kopplad till psykakuten - tryck 1

Om Du vill vråla i luren - tryck 2

Gun

♥ Den första kärleken ♥

Jag gick i första klass och alla var nya bekanta och det var ju spännande. Från alla andra urskiljde han sig direkt, han hade djupa skrattgropar i kinderna, bruna ögon och mörkt hår, det pirrade alltid lite extra när jag i närheten av honom.

Så kom den lyckliga dagen, som jag aldrig glömmer. Jag sprang fort över gatan när jag skulle gå hem från skolan, han kom på cykel (bara en sån sak, han hade cykel, det var bara han i vår klass om hade det), och körde rätt på mig, så jag föll i gatan och slog pannan i så att jag blödde. Då kom han fram till mig och tröstade och undrade hur det gick. Jag var jättelycklig över detta, så såret i panna gjorde ingenting alls. På skolkortet från första klass syns ett sår i pannan och han står bredvid mig på kortet. Det kallar jag lycka.

Rigmor

Den kortaste thrillernovellen

Allt var så tråkigt den kvällen. Även vägen hem. Det regnade och det var helt mörkt på den smala landsvägen. Ljuset från lyktorna räckte inte långt. Hon blev inte ens förvånad när hon fick motorstopp. Vad skulle hon göra? Hon försökte komma på något svar, någon lösning. Var det kanske slut på bensinen? Hon öppnade motorhuven och med en tänd tändsticka böjde hon sig över bränsletanken... Begravningen är på lördag.

Hanna

Första klass

Min fröken hette Hanna Larsson. Hon undervisade i en liten byskola, en B-skola. Jag var nummer fem i syskonskaran som kom till hennes skola.

Hon bodde med sin gamla mor i tre rum och kök som var sammanbyggt med skolan. Det första man såg och märkte var den stora vedkaminen som stod i ett hörn när man kom in genom klassrumsdörren. Den skulle värma upp klassrummet och kapprummet.

I kapprummet var långa bänkar utsatta längs väggarna, där satt vi och åt våra smörgåsar och drack vår mjölk. Ville man ha varm mjölk satte man mjölkflaskan vid kaminen när man kom på morgonen. Vi hade också våra hämtningsveckor, vi skulle se till att det alltid fanns ved inne. Fröken såg alltid till att vi inte satt och frös.

Orgeln som var så ostämd att det var en pina att höra den. Utedasset där man höll på att frysa ändan av sig på vintrarna. Ett för pojkarna och ett för flickorna. Ett litet titthål emellan, vem som gjort det vet jag inte.

Storböndernas barn kom med smör och fläsk till fröken. Alltid en blomma på katedern allt efter årstiden. Gymnastik i samma sal som vi hade lektionerna, skamvrån som vi fick stå i när vi hade varit i slagsmål.

Kurage att anmäla min far för barnmisshandel och stå för det. Det var inte lätt på den tiden när det var tillåtet att ge sina barn stryk både för vad de hade gjort och vad de tänkte göra. Annars älskade jag skolan och gör det fortfarande.

Kerstin

**Det ljumma regnet
sköljer mitt ansikte
dagen är den sjätte april**

**Det rycker i vemodets trådar
det är inte kärleken
det är inte ensamheten
det är livet ...**

**Jag kan se små springor
i vardagens gråa nätverk
törs jag
någon gång
närma mig verkligheten ...**

Ruth

Makt och ansvar

- en elak rap

av Tant Carlsson

Vad är det för fel på den rådande fördelning
som vi har mellan kvinnor och män?
Jag är av den mening, jag har på känn
att det är han som styr och ställer
Hon har allt ansvar
Tycker ni att jag gnäller?
Men det är, precis så här:

Gubbar har makten tycker och agerar
vill att vi står i nån vrå
och bara ser på
och ibland applåderar
Medan de leker viktiga
tar vi hand om de gamla,
barnen och sjuka
Vi är ju så mjuka
och ack så försiktiga

Vi beskylls för att flirta och invitera
men vill sen inget mera
och inte är det rätt

att vi visar för mycket av vår kropp
för de har inte så lätt
att hejda sig och sätta stopp

Fulla ska vi helst inte vara
då vet vi inte vad vi gör
och utsätts för
Det kan alltid försvara
männens beteende
Vi får skylla oss själva
vara lite förutseende

Låga löner är vårt eget fel
det är så typiskt oss
att vi måste välja
offentliga sektorn och inte slåss
på grabbarnas arenor
bli riktiga hyenor och stå ut
med deras sexistiska skämt
Det tar aldrig slut
det pågår jämnt

Om du inte orkar
känner dig trakasserad
då är du svag och blir inte accepterad
Du tål ingenting och förstör atmosfären
männens fina kamratskap
som det var i militären

Men de älskar oss faktiskt
det gör även han som klår upp
sina barns mor
och alla tror
att han är en förträfflig pappa
Det är bara när han dricker
som han brukar tappa
kontrollen
och masken spricker
Det är frustration
över arbetslöshet
för att hon inte vet
och inte förstår
och snacket går
att hon provocerade och drog
till sig den typen
som slog
henne gul och blå
så ansvarslost ändå!

Kvinnor ska tiga
i vår församling
tacka och niga
diska, städa och handling
organisera, planera med mera
Har ungen glömt sina gympaskor
vet man med detsamma
att det är en mamma-s
fel, det är vad jag tror

Men hur ska man hinna
att tänka för flera
det måste en kvinna
Vi orkar inte mera
mätta andras behov bara
vi har faktiskt egna
Kanske kan problemet vara
att vi inte lärt oss säga nej
det har en man förklarat för mig.

Freden i Lund

Från vänster: Kerstin Schultz, Toni Liversage, Lars Eklund, Karl Reinhold Haellquist, Sören Sommelius och Erni Friholt, debattledare.

Fredsseminariet i Lund den 17 oktober handlade om konflikter, hur de uppstår och hur vi handskas med dem. Exempler kom från Indien och Kosovo/forna Jugoslavien. Som föreläsare hade vi framträdande och kunniga personer som Karl Reinhold Haellquist, Lars Eklund, Sören Sommelius, Toni Liversage och Kerstin Schultz.

Konfliktorsakerna i Indien är många: där är de religiösa motsättningarna, de språkliga, kastmotsättningar, land mot stad, rik mot fattig.

Indien har en 5000-årig historia med sinsemellan stridande riken hela tiden, ändå har landet/kontinenten hållits samman i en balansgång mellan central enighet och lokala självstyren i delstater och regioner.

Som förklaring till sammanhållningen kan man ta den förhärskande naturliga underkastelsen under auktoriteter, en viss konformitet och i nutiden det arvet av söndra- och härskat-taktik som engelsmännen lämnat efter sig. Hindunationalismen är för närvarande mycket stark. Den behärskar också regeringen med det hindunationalistiska partiet BJP vid rodret, i koalition med många andra

partier. Sikherna i Punjab med sitt starka parti Akali Dal förespråkar en egen stat, Khalistan. De vill ha det rika Punjab - bara 3% av Indiens yta men dess kornbod - för sig själva. Icke desto mindre samarbetar de nu, av taktiska skäl, med PJB! Redan för snart 300 år sedan (1699) bildades sikhernas brödraskap.

Efter mordet på Indira Gandhi, utfört av en av hennes sikhiska livvakter och en därpå grym förföljelse av sikher, har detta brödraskap snarare förstärkts och blivit mycket militant, med en fundamentalistisk tolkning av sikhismen. Även på andra håll blir regionala partier starkare, och inom regionerna framträder små, eller stora, minoriteter som kämpar för sin frihet.

Stamfolk i Bihar organiserar sig och har kommit långt i sin strävan att bilda en egen stat, Jharkhand. Så, trots atombombssprängningar, som dels skulle visa världen en gång för alla att Indien är en stormakt och vill bli behandlad som en sådan, och dels vill skrämman grannen Pakistan, så håller både Pakistan, som svarade med en egen atombombssprängning, och Indien en låg profil mot varandra idag. Även Pakistan brottas ju med starka regionala oroligheter.

Att folket i Indien inte gynnas av vapen- eller atombombsskrammel har det naturligtvis insett för länge sedan.

Men stora demonstrationer mot sprängningen organiserades mest av kommunistpartiet och andra politiskt orienterade organisationer. Andra kunde rätt lätt duperas till att få känna sig stor i en indisk gemenskap. De flesta brydde sig faktiskt inte.

Men det är helt fel att försöka straffa Indien genom att isolera landet. Sverige kunde, som en stark markering, ha avbrutit vapenleveranserna till Indien, inte avbryta biståndet, något som bara drabbar de redan drabbade, de fattiga. Även på Balkan tycks omgivningen inte ha annat att komma med än hot om NATO-ingripanden och sanktioner. Sanktionerna mot Serbien drabbar det fattiga folket och snarare driver det i händerna på nationalisterna. För omvärlden är det dock viktigare att straffa Milosevic än att tillförsäkra flyktingar mänskliga rättigheter. Kosovo är för serber i Serbien ett rött skynke - propagandan mot albaner har varit massivt negativt genom alla år.

De som sa och säger något annat, framförallt Kvinnor i Svart, Belgrade Circle, Helsinki Assembly, m fl, har angripits och hånats. Om NATO angriper Belgrad vet vi nog vad vi ska göra med quislingarna, sa ultranationalisten Seselj nyligen i parlamentet.

Oberoende media har redan stängts i Belgrad. Redan 1991, när kriget mellan Kroatien och Serbien började, fruktade man i Pristina att branden skulle sprida sig även till Kosovo. Inte om, men när, som man sa. Kosovo-albanernas sansade ledare Rugova varnade och vädjade till omvärlden, till FN.

Förgäves. Denne forne ickevåldsförespråkare, förslagen till Nobels fredspris till och med, har nu ändrat riktning. Fredskrafter är svåra att hitta idag. NATO spelar upp

den starkes makt, USA vill visa musklerna, kanske räknar man redan med nya order till vapenindustrin. Ingen vill egentligen verkligen hjälpa albanerna.

Europas dörrar är stängda för flyktingarna. De unga i landet har inte upplevt annat än kaos, krig och hot. Inte undra på att de strömmar till den nybildade UCK-gerillan. Men någon bestående fred kan det ju inte bli av detta. Hur ska det kunna bli fred utan civila arbeten, utan industrier, utan fungerande jordbruk?

Det behövs civila insatser i det civila samhället. Vad ska folk återvända till när skjutandet en dag slutar? Allt är förstört. Civilbefolkningen var själva angreppsmålet, inte bara dess offer. Vem är egentligen fienden?

I en dunkel framtid ska serber och albaner leva sida vid sida med varandra igen. Vem ska bistå dem i den tidskrävande försoningsprocessen? I Mostar gjorde EU massiva insatser för att bygga upp broarna igen, men de sociala broarna glömde man att bygga. Liksom bombhot är föråldrat för dagens inbördeskrig är även återuppbyggnadskoncepten föråldrade. De följer den gamla Marshallplanen.

Nej, inte har omvärlden, det vill säga den som makten haver, lär sig att handskas med konflikter något vidare. Trösten och modet får vi söka hos enskilda, hos små fredsgrupper som Kvinnor i Svart t ex, hos något enstaka fredsinstitut som TFF i Lund t ex som inte bara författar teoretiska skrifter om konflikter utan aktivt går in i försoningsarbetet, i konfliktläkande processer.

Seminariet fick stöd från folkuniversitetet i Lund och UD.

Text och Bild: Erni Friholt

Vem skaffar flest prenumeranter?

Första pris: En sommarvecka för hela familjen i SKVs stuga i Gesunda

Andra och tredje pris: Smycken

Alla som skaffar en prenumerant får ett tröstpris!

Skicka namn och adress på nya prenumeranter till Vi Mänskor, Linnégatan 21, 413 04 Göteborg senast den 15 januari.

Glöm inte att meddela ditt eget namn!

Vinnarna offentliggörs i nästa nummer av Vi Mänskor, som utkommer i mars.

Lina Stålberg - Ung, Svensk, Kvinna

*34 kvm IKEA-katalog på söder i Stockholm.
Jag, Liina och gathunden Squinzy i en etta med
kookskåp. Varsin säng, garderob och hylla i
badrummet, resten delar vi på.*

Man skulle kunna säga att vi är som klippdockor i det nya svenska folkhemmet - Självständiga, tuffa och sådär lagom fnittriga. 40-talisterna lutar sig nöjda tillbaka och betraktar stolt sin skapelse. En i deras ögon jämställd och fri kvinna, med de privilegier som över 100 år av kvinnokamp har gett. Med andra ord kan man säga att jag borde hålla käft och vara tacksam.

Men tacksam för vadå? Vad har egentligen hänt de senaste 24 åren? Vilka rättigheter har jag nu som jag inte redan hade när jag föddes 1974? På vilket sätt har jag blivit mer jämställd, t ex min bror född 1971?

Är chansen att jag skall utsättas för könsrelaterat våld såsom kvinnomisshandel eller våldtäkt mindre nu än den var för tio år sedan? Är det så självklart att utvecklingen bara har gått framåt? Är det så att de rättigheter och grundläggande förutsättningar jag alltid tagit för givet är något jag tacksamt borde vara nöjd med?

Är min rätt att rösta, självständigt kunna försörja mig, bestämma över min egen kropp osv något jag som individ borde ta för självklart, eller privilegier jag tilldelats av patriarkatet som ett plåster på sårerna för det förtryck vi tvingas leva i pga vårt kön?

Visst kan man säga att jag har det bättre förspänt rent socialt än vad tidigare generationer kvinnor har haft det, men det betyder inte att jag är nöjd med min situation. Istället anser jag det nödvändigt att fortsätta kämpa för de rättigheter som i över hundra år har varit kvinnorörelsens krav för ett jämlikt samhälle.

Kvinnans frigörelse är ingen frigörelse så länge vi accepterar t ex lägre lön för lika arbete. Det sociala förtrycket är inte alltid lika tydligt och det är lätt att bortse från dess faktiska existens trots att det dagligen praktiseras mitt framför våra ögon.

Som exempel kan jag kort redovisa för min egen situation. Att jag har valt den numer allt vanligare boendeformen tjej-bästis-trångt-centralt-IKEA-tampongreklam... betyder inte att jag är klippt och skuren för dockhuset. Att jag lever så här beror snarare på att det är den enda möjligheten för mig att få tak över huvudet. Varför det tvingas vara så här kan man säga beror till stor del på att jag är gift. Äktenskapslagen säger nämligen att jag, trots

Bild: Hussein Mahini

Lina Stålberg

alla mina "möjligheter", skall försörjas av min s k äkta hälft. Detta betyder alltså att jag inte kan vänta mig någon ekonomisk hjälp från t ex soc. Nu råkar det vara så att vi har valt ett liv som inte faller inom samhällets ramar för hur ett äktenskap skall se ut och praktiseras vilket innebär att vi har valt att leva självständigt på var sitt håll så vi båda kan utvecklas var för sig.

Men för myndigheter och stora delar av vårt samhälle verkar detta vara helt oacceptabelt, i alla fall om man skall utgå från deras totala oförståelse vid konfrontation. Så om jag överhuvudtaget vill få min ansökan om ekonomiskt bistånd behandlad måste jag först antingen lämna in min skilsmäsoansökan eller så får min man avbryta sina universitetsstudier för att kunna ställa sig till arbetsmarknadens förfogande så han kan försörja mig som tillfälligt är arbetslös.

Båda dessa alternativ är för mig helt absurda. Jag tycker faktiskt att jag själv ska få bestämma huruvida mitt äktenskap betyder ägande eller jämlikhet. Och ingen kan kräva att min man ska ge upp hela sin konstnärliga utveckling för att istället ta ett arbete av ekonomiska skäl. Men jag vägrar ge upp. Om det är någonting jag lärt mig under min uppväxt så är det att aldrig acceptera att bli trampad på och nu senare står jag rakare i ryggen än någonsin.

Krossa patriarkatet, krossa homofobin - leve feminismen, leve anarkin!

Lina Stålberg

Bild: Charlotte Svärdström

Boxning

som tjejidrott

- Boxning är en intelligent sport. Som att spela schack! Man söker kombinationer och flyttar pjäserna.

Vi travar in på Majornas Boxningsklubb där Evert Schoultz står i ringen tillsammans med en ung flicka. Hon har varit med några gånger och nu ska hon träna raka krokar och sen raka slag.

- Det behövs tio till tolv olika kombinationer för att klara en match, förklarar Evert. Med tiden ska det bli femton. Det är söndag

eftermiddag och ett tiotal tjejer och killar tränar sparring mot sandsäckarna som hänger i taket eller skuggboxning framför speglarna på väggen. - Med boxningen tränar man hela kroppen, säger Jenny Augustsson. Det är allsidigt och jätteskoj.

Hon kom till MBK av en tillfällighet, hade tränat box-aerobics och märkte att det här aktiverar andra muskler.

- Kvinnorna börjar göra mönster av mannens roll, säger en lite äldre kille. Hela klimatet har förändrats för tjejerna. Det är bra. Han har tränat i över tjugo år för MBK och ser det

som ren motion. - Jag är för gammal för matcher, säger han.

De är ett femtiotal medlemmar i klubben som ligger på tredje våningen i en återvändsgränd. I gatuplanet finns ett slakteri.

Evert Schoultz som nu är över sjuttio år hade sin storhet på 60-talet under namnet Sveriges Joe Louis. Träningen i rond går i treminutersintervaller med en minuts vila.

Bakom ringen hänger en stor målning föreställande Muhammad Ali i en klassisk boxningsscen; han attackerar Leon Spinks i returmatchen 1978 där Ali vann tillbaks titeln. Tavlans målning är målad av Christer Lundquist, själv gammal boxare i Majornaklubben.

Men nu har turen kommit till Niklas Lorensen, klubbens bästa stilboxare. Han är rapp i slagen; rakkast, vänster-högerkrokar och hokar mot kroppen! Förra matchen här vann han över en kille från Ystad. På poäng. Men han ser ut som en boxare ska, med brutet näsben.

- Blir man nedslagen kan det vändas till någonting bra, säger Evert. För det krävs en jädrans vilja att ta räkning och gå upp sen. Man måste tro på sig själv!

Efter träningen i ronden blir det gemensam gymnastik med axelträning a la Ingemar Johansson.

Varje moment är upplagt så att det förbereder boxarna fysiskt och psykiskt. Så lägger sig alla ner på golvet och slappnar av.

- Låt tankarna vara positiva för hjärnan styr människan och kan försätta berg, säger Evert Schoultz. Förra året firade klubben sitt 55 års jubileum. För den som bara sett boxning på film och läst Torbjörn Säfves roman om Siki blir besöket på Majornas Boxningsklubb en ny upplevelse.

Eller för att citera en av tjejerna:

- Boxning behöver inte handla om pengar. Det är en sport som alla andra. Och man måste inte slå sönder ansiktet på motståndaren!

Charlotte Svärdström

Civil olydnad är nödvändigt

Bild: Marie Hedberg

Ann-Britt Sternfeldt

Den 13 september häktades tre svenska plogbillsaktivister i Barrow, England. De hade symboliskt börjat nedmontera en maskin i varvet där kärnvapenubåten Trident byggs. De kommer nu att kvarhållas i brittiskt fängelse i väntan på rättegången i början av 1999. Ann-Britt Sternfeldt är en av dessa och via fax har vi fått ta del av hennes tankar och situation.

Redaktionen

Fax ankommet 27 /9

Civil olydnad är nödvändigt

Jag sitter just nu i en cell i Risley kvinnofängelse i England. För några veckor sedan monterade jag med några vänner symboliskt ner en maskin för kärnvapenubåten Trident. Med vår aktion har vi försökt visa att tre helt vanliga rädda människor genom att ge varandra stöd kan utmana en av världens fem största kärnvapenmakter.

Vad ska vi då inte kunna göra om vi är många? Solidariteten med de fattiga har för mig varit den största drivkraften bakom plogbillsaktionen. Trettiotusen barn dör varje dag av svält. Den världsordningen upprätthålls av makt, där kärnvapen är den yttersta maktfaktorn. Därför måste dessa vapen monteras ner.

Icekvöld, öppenhet och tillämpning av civil olydnad är plogbillsrörelsens hörnpelare. Icekvöld innebär att inga levande varelser får komma till skada. Vi tar avstånd från all form av våld. Öppenheten innebär att vi stannar kvar och tar konsekvenserna.

Civil olydnad använder vi bara när övriga demokratiska vägar inte fungerar. Jag hoppas att vi med vår aktion lyckas förstärka demokratin, visa att det är möjligt att göra något. Det är inte alltid så lätt att sitta i fängelse, att bo i en liten cell.

När jag känner mig instängd och ensam tänker jag på de som svälter eller törstar för att det inte ens finns vatten. Det är för deras skull jag sitter här och då känns det lättare. Framförallt meningsfullt. Både vår aktion, vår tid i fängelse och vår kommande rättegång är ett försök att utmana det system som upprätthåller en orättvis resursfördelning i världen. Jag hoppas också kunna inspirera andra att bryta lydnaden.

Vår aktion är beroende av att andra fortsätter. Vi måste hjälpas åt. Och ett faktum vi inte kan komma ifrån är att det finns ingen sann solidaritet utan uppoffring.

Ann-Britt Sternfeldt Fånge nr BE 8941

Fax ankommet 12/10

Från botten av Imperiets makthierarki!

En av de första dagarna här i fängelset efter arresteringen på grund av vår plogbillsaktion fick vi träffa en av "the governors". Han sa att vi förmodligen skulle få möta mycket vi inte är vana vid och att det kunde bli svårt för oss ibland.

Nu tre veckor efteråt förstår jag vad han menade. Med vad som är ovant. Däremot är jag övertygad om att de flesta andra fångar har det mycket svårare än vad vi någonsin kommer att få. För oss finns en mening. Vår tid här har betydelse både för oss själva och för andra. Många fångar finner ingen mening, bara en tom förtvivlan.

En av mina "grannar" är 19 år. Hon har suttit inne sen hon var 17. Hon beundrar mina planscher jag har på väggen, hon beundrar mina vykort. Jag nästan skäms över allt jag hunnit få på bara några ynka veckor. Den enda hon hör ifrån är ifrån sin mormor.

Här kommer man direkt in under ytan, här finns inga polerade fasader som hindrar sikten. Här inne finns de som är minst värda. Arbetarklassen, de utbildade, de fattiga. Av ca 800 fångar är 170 kvinnor.

Det är männen som får vara utomhus och ta hand om trädgårdarna, det är männen som först och främst får tillgång till motionslokalen. I botten av de minst värda finns alltså kvinnorna.

Skynda, skynda! Kvart över elva serveras lunchen, halv tolv ska man vara inlåst i sin cell. Ska man hinna får man slänga i sig maten, annars blir det ingen. Kom igen, rör på benen! Jargongen hos personalen är ofta föraktfull, nedlåtande. "Upp med er nu, era svettiga hundar!" Man talar inte, man ropar. Det är kommandon som delas ut, order. Så här nära fascismen har jag aldrig varit.

I Storbritannien finns många fattiga människor, människor som inte anses ha en "anständig" tillvaro. Det är myntets baksida. Kapitalismen kräver alltid sina offer, det är liksom inbyggt i själva systemet.

Det är inte enbart i tredje världen som väst förtrycker människor, det sker även i de egna länderna. Ett förtryck som förstärks när makt och kapital ackumuleras och centraliseras, vilket skett med en oerhörd fart de senaste åren. När vi inom plogbillsrörelsen avrustar vapen gör vi det i solidaritet med de fattiga och förtryckta, både i tredje världen och i väst. Massförstörelsevapnen måste bort om vi ska kunna få en rättvis värld. Kärnvapen är toppen av den hierarki på vars botten jag just nu befinner mig - i ett kvinnofängelse.

En underhållen spegling av det yttre samhället.

Jag deltog i avrustningsaktionen den 13 september mot en kärnvapenbestyckad Tridentubåt här i England, i solidaritet med dem som jag nu delar min tillvaro med. De kvinnor som jag äter tillsammans med varje dag, de kvinnor som frustreras över en orättfärdig behandling precis som jag.

Kvinnor med sönderfallande tänder, med fingrar som är brunbrända av cigaretter. Med ärrade armar, och skärsår över halsarna. Kvinnor som skriker om nätterna. Och som ändå kan skratta. Jag sitter här för att jag tycker att dessa kvinnor har rätt till ett värdigare liv.

För att jag tror på en rättvisare och "rikare" värld. För att jag tror att det faktiskt är möjligt. Att pengarna som går till kärnvapen kan användas på ett bättre sätt.

Ann-Britt Sternfeldt

Medlem i plogbillsgruppen

"Bröd inte Bomber - avrustar för global rättvisa".

Från KDVs kongress i Paris 1998

Själva kongressen hölls i Bobigny, en förort till Paris. Det var en ganska stor stad, där vi fick låna lokaler i Folkets hus, och lokaler runt om i bostadsområdena, där vi hade gruppmöten. I den stora salen pågick möten hela dagarna, tolkade till franska, spanska, arabiska och engelska.

Första dagen. Vi hälsades av ordföranden Sylvie Jan, av borgmästaren och flera prominenta personer. Vi var till slut 500 kvinnor från 102 länder. Det var stora och svåra problem som blev sagda. Vi ville alla ha fred på jorden, men det var svårt att komma överens om vissa saker.

De Irakiska kvinnorna som bodde i och utanför Irak hade inte samma åsikter om hur det hela skulle lösas.

De Västsahariska och de Algeriska kvinnorna hade olika åsikter, de arabiska kvinnorna hade starka gälla röster och dominerade ofta. De ryska kvinnorna som förr alltid

dominerade KDV-mötena var bara två denna gång. Även i gruppmötena drabbade olika åsikter om saker och ting ihop. I korridorer och toaletter fortsatte diskussionerna. Flera länder hade med sig saker till försäljning. Lunch åt vi tillsammans i ett hotell. Det var duktigt gjort att fixa fram så mycket god mat till så många personer.

Andra dagen. Vittnesmål från kvinnor som blivit uselt behandlade vid krig och uppror. Det var kvinnor från alla jordens hörn som berättade om våldtäkt, mord, överfall, giftbesprutning, tortyr och långa fängelseår.

Den ekonomiska utslagningen på jorden var ofta uppe till diskussion. Så småningom får vi väl en rapport från KDV om allt som blev sagt och som skall genomföras.

Vi måste tacka våra franska systrar för allt arbete som var nedlagt under denna kongress.

Zaida Hagman

Vegetariskt Julbord

Alla har vi våra invanda favoriter år från år på julbordet. Här är ett förslag till en vegetarisk variant, antingen man vill byta ut en eller kanske pröva flera nya rätter. Många kan man göra i förväg, ifall man inte vill stå hela julaften i köket. De flesta äter väl någon gång emellan "Kalle Anka" och "Karl Bertil Jonssons julaften".

Ni vet, Tage Danielssons klassiker om Karl Bertil som jobbar extra på posten och fixar en special-säck, vilken han tar med sig på sin humanitära vandring i stadens slumkvarter.

I grönkålssoppa använder man förslagsvis vegetarisk buljong (t.ex. Plantaforce). Färskosten smakar bra på brödet utan smör, om man vill undvika att stoppa i sig för många kalorier. Om inte smakar smör med en god Brie på ljuvligt!

Eller någon julost kanske? Man kan kanske skaka ner några kalorier med en eller ett par ringdanser till glada julsånger runt granen. Kanske vill man hellre efter biffar, patéer och gratänger slå sig ner runt kaffebordet med kaffe och julkaka. Denna kaka kommer allra mest till sin rätt om den får mogna inslagen i folie 2-3 veckor. Man skär den i tunna skivor.

Apropå vegetariskt kök, kommer jag att tänka på mamman till en väninna, som när jag berättade att jag några år lagat mat i ett sådant om sommaren, förtjust slog ihop sina händer och utropade: "Nej men så underbart att vistas i ett kök, där det aldrig blir varmt och man inte behöver någon spis!"

Nyss hemkommen efter en sådan sejour hade jag i färskt och "svettigt" minne hur jag till dessert för ca. hundra personer anrättat glass med friterade fläderblommor.

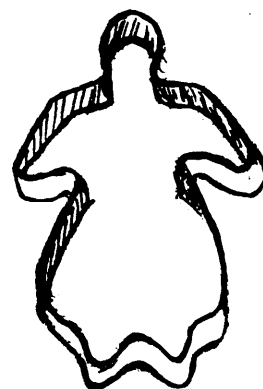
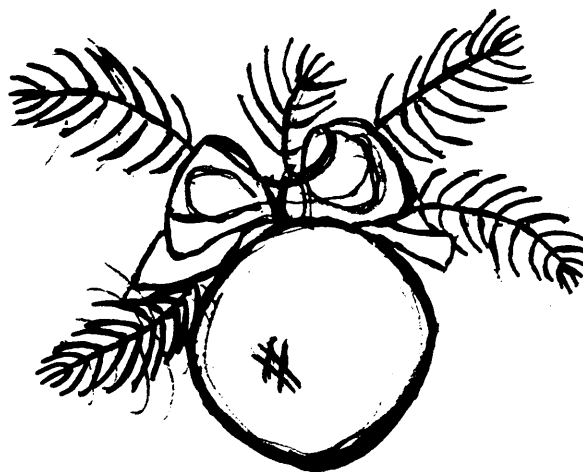
Men det är en annan historia. **GOD JUL!**

Text och bild: Kerstin Moberg

Kikärtspaté med spenatränd

- 6 dl kikärter (14-15dl kokta)
- 3 lagerblad
- 3 morötter (ca 3 hg)
- 1 vegetarisk buljongtärning (eller Plantaforce)
- 1 msk finklippt citronmeliss
- 1 tsk citronpeppar
- 1 tsk havssalt
- 3 msk arrowrot
- 250 g djupfrysad bladspenat
- 1 tsk muskot (malen)
- 1 tsk pofiber (potatisfiber, finns i hälsokost-och livsmedelsbutiker)

Blötlägg kikärterna över natten. Koka dem i nytt vatten med lagerbladen, 40-50 min. Häll av vattnet och plocka bort lagerbladen. Mixa kikärterna till puré. Skala och skär morötterna i bitar. Koka dem knappt mjuka i vatten med buljongtärning (eller Plantaforce). Slå av buljongen och spar den. Mixa morötterna. Blanda dem med kikärtspurén och arrowrot. Smaksätt med citronmeliss, peppar och salt. Färsen skall vara ganska lös, späd ev. med buljongen. Krama ur den tinade spenaten och grovhacka den. Blanda väl med muskot och pofiber. Bred ut hälften av färsen i en smord, avlång form, ca 2 liter. Fördela spenaten över och täck med resten av färsen. Täck formen med aluminiumfolie och baka patén i vattenbad i 200 graders ugnsvärme 60-70 min. Serveras kall med gräddfilssås: 6 dl gräddfil med 2 dl klippt kryddgrönt, samt örtsalt efter smak.

Elisabets matbröd

1 kg (18,18dl) rågsikt
1,5 dl vetemjöl
2 tsk bakpulver
4 tsk bikarbonat
3 dl ljus sirap
1 l filmjöl

Blanda alla ingredienser och lägg degen på smörpapper i långpanna. Sätt in pannen i KALL ugn. Starta ugnen, 100 grader och låt stå en timma. Öka värmen till 175 grader och låt stå ytterligare en halv timma. Tag ut brödet och låt kallna i långpannan. (Ett lätt sätt att mäta upp sirap är att först blanda alla torrvaror och sedan trycka ner ett dl-mått däri på tre ställen. Sedan fyller du bara hålen med sirap.)

Fransk Potatisgratäng med grönkål

Ca. 12 potatisar(skivade)
frusen grönkål (eller brockoli)
2 gula lökar
ädelost (smulad)
ca. 3 dl grädde
3 klyftor vitlök
smör
riven ost

Varva alla ingredienserna utom den rivna osten i en smord form. Översta lagret ska vara potatis. Klicka över smör och häll på grädde. I grädden pressas ca.3 klyftor vitlök. Kryddor efter behag. 225 grader i ugnen ca. 1 timme. Riv ost och tillsätt den, när det är ca. 20 minuter kvar i ugnen.

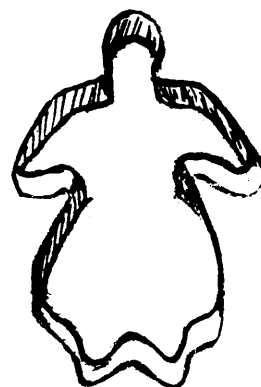
Färskost (Filost)

Låt filmjöl (vilken sort som helst) rinna genom dubbla kaffefilter (gärna över natten). Den fasta massan kan kryddas efter tycke och smak. Exempel på smaksättningar:
Med pressad vitlök och Herbamare (örtsalt),
Herbamare och färska kryddörter (dill, persilja, gräslök eller purjolök).
Har man inga färska örter kan man ta t.ex. en nypa Herbes de Provence(en välsmakande örtblandning som finns i de flesta välsorterade butiker).

Julkaka

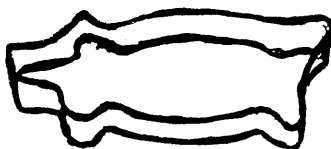
200 g mjukt margarin
2 dl socker
4 stora eller 5 små ägg
4 dl vetemjöl
1½ dl bakpulver
1 dl korinter
1 dl russin
1 påse hackad sukat
1 påse hackade apelsinskal
3-4 påsar blandad kakfyllning
2 msk konjak

Rör smör och socker vitt och pösigt. Tillsätt äggulorna, en i sänder + eventuell konjak. Blanda mjöl och bakpulver med frukten och rör ned i äggsmeten. Tillsätt till sist de till styvt skum uppvispade äggvitorna. Rör bara så att allt blandas (med sked) och häll smeten i smord brödbeströdd form (helst avlång) som rymmer åtminstone 2 liter. Jämna till smeten och grädda i 175 grader i 1-1¼ timme. När kakan svalnat, förpacka den i folie och sedan i plastpåse. Förvara i kylskåp. Smakar bäst efter att ha mognat 2-3 veckor.

Grönkålssoppa 6 port.

Fräs samman 2 msk smör eller margarin och 3-4 msk vetemjöl i en kastrull. Tillsätt 1 liter buljong eller 3 st buljongtärningar och 1 liter vatten. Rör ner grönkålen (ca 175-200 g) och låt alltsammans koka upp vid svag värme och under omrörning. Tillsätt ev. salt och andra kryddor (t.ex. kummin) efter smak. Serveras med hårdkokta ägghalvor.

”Då slår jag, det är klart, jag måste ju sätta gränser, inte sant? Ibland låser jag in henne också. Men det är inte vreden som är poängen, jag vill bara att hon ska veta vem som har kontrollen.”

ROKS

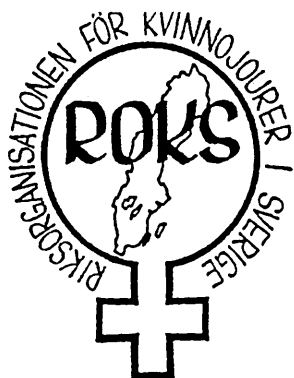
står för Riksorganisationen för kvinnojourer i Sverige. Det är en partipolitisk och religiöst obunden ideell organisation. De första kvinnojourerna bildades 1978 och 1984 bildades ROKS som består av 111 st kvinnojourer. ROKS verkar mot våld mot kvinnor, tillvaratar kvinnojourernas gemensamma intressen, svarar på remisser, uppvaktar ministrar och myndigheter, bedriver opinionsbildande verksamhet samt för fram ny forskning. Man ger också ut tidningen Kvinnotryck med 4 nr per år.

I vårt samhälle finns många myter om kvinnomisshandel. T ex att hon provocerade eller att endast vissa kvinnor blir slagna. Men det är aldrig offrets fel att ett brott begås mot henne. Våldet mot kvinnor är ett av de största samhällsproblemen. Fysisk och psykisk misshandel, våldtäkt, sexuella trakasserier och övergrepp, pornografi och könsköp är alla brutala uttryck för samma kvinnoförtryck. Våld mot kvinnor sker överallt, mot alla sorts kvinnor och inom alla samhällsklasser. Isolering och kontroll är en del av kvinnomisshandeln. Kvinnans självförtroende och självkänsla bryts ner. Siffrorna för misshandel och våldtäkt ökar år från år. Det beror både på att våldet mot kvinnor ökar och att kvinnor i större grad polisanmäler övergreppen.

Alla kvinnojourer har en jourtelefon. De flesta har också möjligheten att ge tak över huvudet åt kvinnor och barn som inte vågar bo kvar hemma. Kvinnan kan här få en kontaktkvinna som kan följa med till polisen, sjukvården etc. På vissa jourer finns samtalsgrupper som hon kan delta i. En av ROKS främsta uppgifter är att vidareutbilda jourmedlemmarna. Varje år anordnas kurser och seminarier i samarbete med t ex folkhögskolor. Man har också arrangerat fyra internationella konferenser om våld mot kvinnor. Konferenserna är dokumenterade i böckerna *Pornografi - verklighet eller fantasi* och *Hur mår du kvinna?*

Kvinnojourerna har varje höst en riksomfattande kampanjvecka med ett aktuellt tema. Denna höst heter kampanjen *Flyktning i sitt eget land*. Den vänder sig mot den nya lagen Vårdnad, Boende och Umgänge. Lagen syftar till att barnen ska ha en god och nära kontakt med bägge föräldrarna och ger domstolar rätt att mot den ena partens vilja döma till gemensam vårdnad. Övergrepp inom familjen ska inte heller alltid utesluta detta. I fall en part vägrar umgänge och förhindrar detta riskerar man att själv förlora vårdnaden.

Konsekvensen kan bli att mödrar vars barn utnyttjats sexuellt eller på annat sätt blivit psykiskt eller fysiskt misshandlat, tvingas hålla sig undan både mannen och myndigheter och gå under jorden för att skydda sitt barn. ROKS anser att den nya lagen om gemensam vårdnad legaliserar övergrepp inom familjen.

Internetadress:

<http://www.roks.se>

E-post: kvinnojourer.roks@roks.se

Vill du bli medlem?

Tag kontakt med den lokala jouren,
du hittar den i telefonkatalogen.

källa: Broschyrer och
informationsblad från ROKS.

Spring för livet

regi: Richard Hobert

i rollerna bl a: Camilla Lundén, Göran Stangertz, Lena Endre, Jakob Eklund

Richard Hobert gör filmer om de sju dödssynderna. *Spring för livet* är hans fjärde i ordningen. Han har tidigare gjort *Glädjekällan*, *Händerna*, *Höst i Paradiset*. När jag skriver detta har också hans femte, *Ögat*, haft biopremiär. I *Spring för livet* får vi återigen möta Mikael och Catti som just blivit föräldrar. Den inleds med tidigt luciafirande på sjukhuset. Lugn och harmoni råder. Detta avbryts brutalt när polisen kommer dit med ett utvisningsbeslut som gäller Cattis rumskamrat. Därpå följer en fruktansvärd berättelse om jakten på utsatta människor, med spänning från första till sista minuten. Alla flyr hela tiden. Från polisen och extrema svenska nationalister som tagit lagen i egna händer. En del kanske flyr från sina egna liv.

Richard Hobert har gjort en lysande film om vår samtids grymheter som existerar med lagens välsignelse. Den tar upp frågan om allas vår plikt, våra skyldigheter att ingripa när människor far illa och har frångått sina rättigheter, även om det innebär oerhörda uppoffringar. Alla skådespelare håller en mycket hög klass. Varenda liten biroll är välspelad. Hyr den på video och passa på att hyra de tre jag tidigare nämnt på samma gång. *Spring för livet* låter som en nattsvart film men jag garanterar att den inger både hopp och livsmod, precis som hans föregående.

Laila Carlsson

Gadjo dilo

Regi: Tony Gatlif

Medverkande: Romain Duris, Rona Hartner, Izidor Serban m.fl.

Distribution: Folkets Bio

På en isig landsväg i ett vintrigt och snöigt Rumänien vandrar den unge fransmannen Stéphane på jakt efter den zigeniska sångerskan Nora Luca som en gång trollband hans far. Han möter den bombastiske zigenarhövdingen Izidor som i ett alkoholrus "adopterar" den unge fransmannen och tar honom till sin by. I denna lilla by på rumänska landsbygden får "den galne främlingen", som gadjo dilo betyder på romanes, möta vänlighet, kärlek, vänskap men också de omvända fördomarna "titta i hans väska, han har säkert stulit våra höns."

Tony Gatlif är själv zigenare från Algeriet och har tidigare gjort sex filmer, de flesta dokumentärer, bl.a. den prisbelönade *Latcho Drom* (Lycklig resa) som beskriver zigenarnas vandring och deras musiks utveckling från norra Indien till Europa via Nordafrika.

När *Gadjo dilo* skulle spelas in kom Tony Gatlif till Rumänien med ett väl genomarbetat manus och mötte Izidor Serban som förklarade "vi kan bara vara oss själva" och så blev det också. Rollistan i *Gadjo dilo* innehåller bara en professionell skådespelare, fransmannen Romain Duris. Resten är mycket begåvade amatörer. Filmen har fått flera pris, bl.a. juryns stora pris i Montreuil och pris för bästa kvinnliga huvudroll. Rona Hartner är lysande.

Gadjo dilo är en film om Livet, Kärleken och Döden, mustig och frustande, vacker, brutal och mycket levande.

När jag kom ut från biografen bankade mitt hjärta, ja, precis så här känns det att leva.

Viran Henriksson

Walt Disney's

Mulán

Distribution: Buena Vista International AB

I de flesta av Disney's senare tecknade filmer har unga kvinnor haft huvudrollen. De är egensinniga, starka och självständiga. Så är också *Mulán*. Den nya filmen utspelar sig i Kina. Historien bygger på en kinesisk legend. Kejsarens armé behöver fler soldater för att bekämpa hunnerna. Unga flickan *Mulán* tar sin fars plats förklädd till man. Spänning och skratt för både stora och små. Tecknad film när den är som bäst. Men den smöriga musikalmusiken borde man slopat och ersatt med traditionell kinesisk musik.

Laila Carlsson

Stefan de Vylder
Barn och ekonomisk politik.
För en alternativ
statsbudget.
Rädda Barnen 1997

Nationalekonomen Stefan de Vylder har skrivit en lättläst och informativ liten bok om hur barn har det i Sverige idag och om hur läget har förvärrats drastiskt under 90-talet. Det är skrämmande läsning. Kapitalets globalisering, arbetslösheten, växelkurspolitiken, EMU- allt detta påverkar barnens situation. Neddragningarna som regeringen har genomfört för att bekämpa inflationen och kvala in Sverige i EU-ligan leder i slutändan till otrygghet, långa köer på barnpsyk, alltför stora klasser, mobbing och våld.

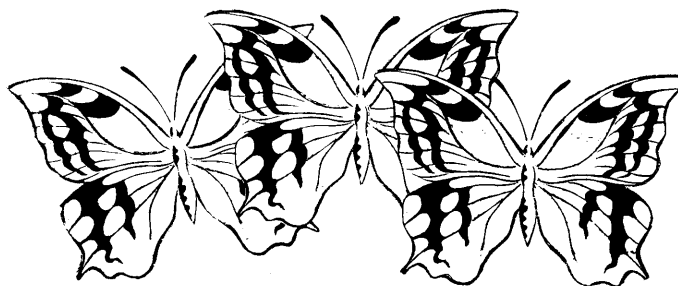
Men det ger faktiskt ekonomisk vinst att satsa på barnen, menar de Vylder. Han visar också på möjliga vägar till förbättring av deras situation.

En enkel åtgärd är t ex att höja de allmänna barnbidragen. Men det kräver naturligtvis en politisk vilja som regeringen verkar sakna- trots alla vackra fraser om "barnen, vår framtid". Men ett par kommuner i Värmland har beslutat att införa barnbokslut i sina årsredovisningar. Ett litet steg i rätt riktning, får man hoppas, när det gäller att ta till vara barnens rättigheter.

Aase Bang

Lotta Olsson Anderberg
Rekviem över de alltjämt
levande
Bonniers 1998

När Lotta Olsson Anderberg (under namnet Lotta Olsson) debuterade 1994 med en samling sonetter hyllades hon av en enig kritikerkår.

Det var ju ytterst märkligt att en tjugoettårig flicka kunde skriva så formfulländade och klassiskt inspirerade dikter.

Under flera år har läsarna fått njuta av L O A:s dagsverser i kvällspressen. Där kommenterar hon aktuella händelser och visar prov på både klarsynthet och ironi.

Nu återkommer författarinnan med en kort prosaberättelse som handlar om en åldrad poet. Denne gjorde - i likhet med L O A- en mycket uppmärksam debut. Men allt var ett utanpåverk och med tiden kände poeten en allt större - och allt mer destruktiv - leda.

I kapitel efter kapitel redogör han för sina åsikter om makt, lidande, njutning, lycka, förräderi och andra mänskliga känslouttryck.

Jag tror att L O A har hämtat sitt formspråk från antikens författare som t ex Cicero och Seneca. Hennes stringenta och nästan genomgående cyniska kommentarer bryter mot såväl den goda smaken som den vedertagna moraluppfattningen. Trots alla utmärkelser och hedersbetygelser är den gamle diktaren en ensam och olycklig man.

Klyftan mellan berömmelsen och den verkliga människan blev till slut för stor. Poeten begick då det värsta brottet av alla och dödade en människa, sin egen förläggare som understött lögnerna och profiterat på dem. Det är en svart och närmast desperat bok som L O A skrivit.

Den liknar inget annat i höstens bokutbud och ger oss en hel del att fundera över.

Maj Persson

Christine Falkenland
Min skugga
Wahlström & Widstrand
1998

I tonåren såg jag för första gången den suggestiva filmthrillern Rebecca. Filmen bygger på en av engelskans Daphne du Mauriers många romaner, *Rebecca* (1938).

Det finns en hel del likheter mellan Falkenlands mörka berättelse från Bohuslän och du Mauriers romantiska skräckdrama.

I centrum för böckernas handling står en kvinna som gift sig med en rik änkling. Hon hamnar i en fientligt inställd omgivning och har varken kraft eller mod att bryta den inre och yttre isoleringen. Filmens hjältinna var givetvis en vacker och godhjärtad kvinna. Hennes motsvarighet hos Falkenland heter Rakel.

Denna har efter en olyckshändelse fått en missbildad fot och ett ärr över pannan. Rakel anser att livet varit orättvist och kan aldrig acceptera sitt handikapp. Denna bitterhet går i första hand ut över den egna familjen. Rakel är både manipulativ och svekfull. De handlingar som hon drivs till att utföra måste betäcknas som onda, och de får t o m dödliga konsekvenser.

Falkenland blottlägger skickligt Rakels trasiga psyke. För den unga Rebecca fanns det trots allt hopp. Men för Rakel återstår bara den totala ensamheten. Man skulle kunna säga att hon grävt sin egen grav.

Maj Persson

Lars-Olof Pettersson
Den nödvändiga
omställningen
- att förena ekologi,
ekonomi och arbete
Utbildningsförlaget
Brevskolan, 1998

Detta måste vara en näst intill heltäckande redogörelse för hur vi tillsammans kan skapa ett ekologiskt hållbart samhälle.

Författaren menar att det är ett 30-årsprojekt, men det kräver då ett aktivt samarbete mellan politiker, företag och konsument. Bebyggelse, transporter, jord- och skogsbruk, industrin, tjänstesektorn, den offentliga sektorn är områden han behandlar ur miljösynpunkt.

Han glömmer varken det enskilda hushållets roll eller den globala aspekten. För den som länge har varit miljömedveten är det kanske inte så mycket nytt att hämta, men det är positivt att Pettersson tar fram en mängd positiva exempel.

Det går att ändra på saker om bara viljan finns är bokens optimistiska budskap. Tyvärr är språket lite torftigt och boken ser ut som en traditionell skolbok. Den kan säkert med fördel användas av studiecirkel.

Aase Bang

Marie Hermansson
Musselstranden
Bonniers 1998

Berättelser om bergtagna människor har länge fascinerat oss. Det är särskilt unga flickor och barnsängskvinnor som verkar vara i riskzonen. Plötsligt försvinner de utan att lämna några spår efter sig. När de återkommer till sina familjer minns de inte var de befunnit sig. Deras psyken är förändrade och de verkar ofta

frånvarande. En del av deras personlighet tillhör för all framtid den mystiska och gåtfulla andevärlden. Marie Hermansson, som har flera uppmärksammade böcker bakom sig, har intresserat sig för gammal folklöre och skrivit en roman som visar att man kan bli bergtagen även i modern tid. Detta kan ske på olika sätt, men får alltid konsekvenser för dem som drabbas och deras närmaste omgivning.

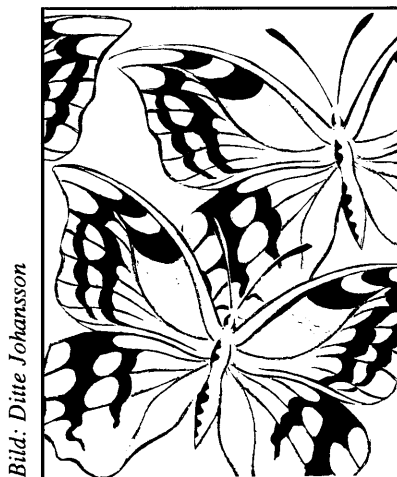

Bild: Ditte Johansson

Författarinnan låter denna historia växelvis framföras av två varandra mycket olika kvinnor. Den ena är en psykiskt sjuk kvinna. Det är gripande - och bitvis skrämmande - att få inblickar i hennes tillvaro.

Den andra berätterskan är en fränskild tvåbarnsmor som har doktorerat just på bergtagenmyten. När ett litet autistiskt adoptivbarn oförklarligt försvinner, så förändras dessa kvinnors liv för alltid. Romanen är välskriven och spännande. Här finns klara deckarinslag, men de psykologiska mekanismer som skildras räcker för att hålla intresset vid liv. Än en gång har Marie Hermansson lyckats med den svåra konsten att både underhålla och beröra.

Maj Persson

Dolly Frykman
Fröbärare
Ny Lyrik Bonniers 1998

Det är ganska vanligt att unga debutanter skriver om sin barndom och försöker ge en redogörelse för de omständigheter som format deras liv. Dolly Frykman, född 1973 och bosatt i Göteborg, fortsätter denna tradition. Jag tycker att hennes lilla bok - trots att språket ännu inte riktigt fått en självständig prägel - är både intresseväckande och gripande. Boken har fått titeln *Fröbärare*.

Att denna sådd kan vara såväl ond som god framgår klart i dessa stramt utformade och ofta bibliskt inspirerade texter. Om och om igen får vi läsa om poetens mor och syskon. I synnerhet förhållandet till modern verkar ha varit ambivalent.

Ibland beskrivs denna kvinna som sjuk, förvirrad och omöjlig att förstå sig på. Vid andra tillfällen framstår densamma som en värmekälla och allt tycks kretsa kring hennes personlighet.

Du är ett himmelens fönster som frusit fast på vid gavel.

Kylan röner dig.

Du vandrar över vattnet och lämnar fastfrusna.

Din mor ligger så stilla och kommer inte mer tillbaka till dig.

Hålet är till vänster om dörren.

Kyla, tomhet och brist på mänsklig kommunikation är komponenter som möter läsaren i denna debutbok. Men det finns också mot slutet dikter som är mjukare, som andas en ny tillförsikt. Jag tror att den här boken verkligen pockade på att bli skriven. Den liknar ett reningsbad.

Maj Persson

**FÄRNEBO
FOLKHÖGSKOLA**
BOX 23, 810 20 ÖSTERFÄRNEBO
TEL. 0291-202 75, FAX 0291-205 74

Sydafrika mellan två val

Var står Sydafrika inför år 2000?
Välkommen till ett seminarium i
Göteborg som försöker besvara
frågan.

Tid: lördag 16 januari 1999

Plats: Padigru, Brogatan 4, Göteborg

Kostnad: 100 kr

Anmälningavgift 30 kr skickas före
8 januari till pg 82 95 52 - 9 ,

Märk talongen Gbg 16/1.

Mer information från Ann-Marie
Kiklberg, 031 - 20 39 76.

Arr. Afrikagrupperna och Färnebo
folkhögskola.

Avveckla!

[Det finns] en total ovilja inte bara i
Frankrike, att fatta att varje land
har sin del i ansvaret för
Kärnkraften globalt. I Sverige får vi
numera höra att det är viktigare att
vi ser till att få farliga reaktorer
nedlagda i Öst-europa än att vi
stänger våra egna "säkra och
välfungerande".

Frågan är bara; hur kan vi få något
land i världen att stänga någon
reaktor, när Danmark efter tjugo års
ansträngningar inte lyckats få oss att
stänga Barsebäck.

Eva Moberg
i ordfront Magasin

Välkommen till Hopp & Motstånd Nyårsläger!

Sedan några år arrangeras ett
nyårsläger med tema civil olydnad
och ickevåld. Det anordnas av bl a
Föreningen Svärd till Plogbillar,
Färnebo folkhögskola och Kristna
Freds i Göteborg.

Lägret är uppbyggt kring workshops
och alla deltagare inbjuds att hålla
en workshop i något man är bra på
eller intresserad av.

Undertemat i år är *Makt och förtryck-
Att leda och ledas*. Det är inte ett
aktionsläger, utan inriktningen är på
reflektion, avkoppling och fest.

Det blir nyårsfest, cabaret och hög-
läsning framför brasan. Vi håller till
på Sjöviksgården vid sjön Mjörn
utanför Alingsås.

Från måndagen den 28/12 1998 till
måndagen den 4/1 1999.

För anmälan och information: Sven
Myrehed tel 08 669 63 30 eller
Marika Dörwaldt tel 031 703 42 14

Den stora olyckan som drabbade
100tals ungdomar i Göteborg lamslog
hela staden i flera veckor. Denna
otroliga händelse när så många unga
människor dödades och skadades
blixtnabbt på en gång var *egentligen*
inte så otrolig.

Vi i SKV har alltid påpekat att barn
och ungdomar är vår viktigaste egen-
dom. De skall värnas och skyddas.
Bra och gratis daghem och fritidshem
för alla barn står det i våra stadgar.
Olyckan är en konsekvens av den
stora nedskärning som skett av all
omsorg i vårt land.

Ungdomarna har ingenstans att ta
vägen på kvällarna, ingen har någon
erfarenhet av hur en lokal skall se ut
för att vara säker, eller har pengar
till lokalhyra. Jag vill inte vara en
kraxande kråka som säger där ser ni,
men detta är en allvarlig händelse
som jag hoppas de styrande kan ta

till sig. Det fattas inte arbetstillfällen
i vårt land, det fattas förstånd på att
fördela resurserna.

Vi som har tittat på TV och på brand-
platsen, som varje kväll gråtit till-
sammans med de stackars anhöriga,
hoppas att detta inte är början på
något hemskt, utan en början på en
gemenskap.

Zaida

Bild: Erni Friholt

Carolyn Hannan-Andersson

Afrika och Mainstreaming

KIB (Kvinnorådet för Internationellt
Bistånd) inbjöd till seminarium i
Stockholm.

KIB-medlemmarna berättade där om
sin resa till Södra Afrika och Carolyn
Hannan Andersson redogjorde för
mainstreaming i biståndet. Main-
streaming ännu ett svåröversatt ord
med viktig viktig innebörd.

Det betyder att gender - jämställdhet
mellan kvinnor och män - ska ge-
nomsyra alla biståndsprojekt från
allra första början. Det ska rakt in i
centrum, som Carolyn sa.

Från att ha hetat "Kvinnobistånd" -
som alltid fanns i marginalen - och
sedan "Integrering" - som sades vara
bra inte bara för kvinnorna utan för
hela samhället - är det nu alltså

"Mainstreaming". Ett konsekvent angreppssätt där genderprespektivet ska vara på agendan innan budgeten bestäms. Det är inte bara en strategi för bistånd, utan för allt jämställdhetsarbete, miljöarbete och fattigdomsbekämpning. Det är inte något som läggs på efteråt.

Jämställdhet är en samhällsfråga. Den som på SIDA mest uthålligt och ihärdigt har drivit dessa frågor och baxat dem fram till dagens läge är förvisso Carolyn Hannan Andersson. Hon har också varit KIBs mentor, stöd och rådgivare. Nu lämnar hon Stockholm för att göra New York och FN mogen för mainstreaming.

Lycka till Carolyn - vi saknar dig redan!

Erni Friholt

SKVs representant i KIB

22 septembre 1998 : une journée sans voiture !
1er janvier 2000 : un millénaire sans voiture ?

**MONTMARTRE
QUARTIER LIBRE !**

**Rassemblement en vélo
le 22 septembre à 18 h**

place des Abbesses

Les Verts
18ème arrondissement
67, rue Behaard - 75018 Paris

David mot Goliath

En strålande septemberdag är hela Montmartre översvämmad av flygblad som utropar stadsdelen till ett befriat område - befriat från bilismen. "22 september 1998: en dag utan bilar! 1 januari 2000: ett millenium utan bilar? Demonstrera med oss! Samling med cyklar på Place des Abbesses kl 18". Flygbladet är undertecknat De Gröna.

Efter att ha förbannat Paristrafiken under några dagar tycker jag att initiativet är jättebra. Jag sätter mig på ett café för att titta på avmarschen. En halvtimme försenad ger de sig iväg: nio tappra cyklister.

Det är skäggiga medelålders män och ett par kvinnor i böljande långklänningar som kastar sig utför de branta backarna på Montmartre, rakt in i avgaserna. Patetiskt?

Men det var inte fler som deltog i den första demonstrationen mot svenska kärnvapen heller.

Claudia

Kristallnatten kallas den 9 november sedan 1939 då Hitlers vänner slog sönder alla synagogor och affärer som tillhörde judar. Detta var början på det helvete som kom, då alla som var judar, kommunister, zigenare, homosexuella, sjuka eller på annat sätt inte renrasiga arier sattes i läger.

I år var det 60 år sedan detta hände. På många ställen i Sverige uppmärksammades denna dag. Så även i Göteborg. I sämsta tänkbara väder, snålblåst med snöblandat regn, demonstrerade 500 deltagare mot rasism. Flertalet ungdomar.

Sju stora polisbilar övervakade oss, till skillnad mot kristallnatten, då poliserna lyste med sin frånvaro.

I Göteborgsposten kunde man nästa dag läsa om demonstrationen. En stor bild pryddes sidan. I texten nedanför kunde man läsa varför en del personer inte kunde delta i demonstrationen. Det framkom kritik mot oss som arrangerat den, tryckt flygblad, betalt ljudanläggning, satt upp affischer och annonser.

Men vi är glada ändå att vi gjorde denna manifestation för dem som utsattes för trakasserier den 9 november 1939.

Zaida

Honduras

Orkanen Mitch härgningar i Centralamerika kan inte ha undgått någon. Vi var många som undrade hur det hade gått för våra vänner på kvinnohuset, det projekt som SKV stött i ett antal år.

Kontakt har nu etablerats, från början hade vi problem med kommunikationerna. Vi kommer att få brev som närmare beskriver deras situation.

Alla kvinnorna på ADP har undkommit med livet i behåll. Emma, vår kontakt skriver att 70% av landet blev förstört och att de aldrig har varit med om något liknande. Tyvärr så har många av de kvinnor som bott eller på annat sätt varit anslutna till kvinnohuset lidit skada. Dessa kvinnor bor oftast betydligt sämre och på mer utsatta områden.

Den kris de nu lever i är stor.

ADP:s arbete är idag mycket svårt. Just nu arbetar de med kvinnorna på kvinnohuset och i de akuthärbärgen som finns för de tusentals hemlösa i Tegucigalpa och i resten av landet.

De är utsatta för epidemier. Rent dricksvatten finns inte och livsmedlen håller på att ta slut.

De är i akut behov av ekonomisk hjälp. Och det behövs snabbt. Senare kommer man att försöka hjälpa kvinnorna med fortsatt ekonomiskt och känslomässigt stöd. De behöver all hjälp de kan få och vi har lite pengar kvar till kvinnohuset därför kommer vi snaraste att skicka det vi har för att bistå dem.

Eva Wikman

Insamlingskonto

Pg 5 13 23 - 4

Kvinnohuset i Honduras

Fistulasjukhuset

Stiftelsen Fistulasjukhuset har funnits i tio år. Det påminde vi om genom att inbjuda till seminarium och kvällssupé på Riksdagshuset.

På seminariet talade professor Birgit Negussie och doktor Gunny Röcker om omskärelse och om inkontinens som en global företeelse.

Sedan berättade Karin Sandgren det senaste från Fistulasjukhuset, hon hade just kommit hem från en av sina många vistelser där, med historiska tillbakablickar.

Och så såg vi videon "Utstött", som beskriver sjukhuset och dess arbete. Birgit N, som själv tidigare arbetat på sjukhuset, slog fast att fistulaskadorna i Etiopien mestadels har andra orsaker än omskärelse.

Vi fick ändå en genomgång av olika arter av omskärelse, dess sociala och traditionella betingelser. Birgit N menade också att vi bör vara lite ödmjukare i våra omdömen och framförallt uppmärksamma.

Även i väst, i Sverige, förekommer plastikoperationer där t ex blygdläpparna skärs bort för att göra kroppen helt slät. En skönhetsoperation, helt enkelt!

Det är lika mycket fråga om utbildning som om medicin. Birgit N efterlyser bättre lärarutbildning, både där som här. Gunny Röcker tog upp inkontinensen som ju är fistulaoffrets svåra sorg och ofta gör henne till en utstött. Men inkontinens lider 12-14% kvinnor av, även i Sverige.

Få talar om det och få talar om de troliga orsakerna. Nämligen att mekanisk hjälp vid förlösningar (klipp) var mycket vanliga framför allt på 60-70 talen, men även i dag fast i mindre utsträckning.

Dropp, nedsövning och klipp, det var lösen. Bäckebotten antogs bli försvagade om man inte klippte ... fast det verkar vara precis tvärt om.

Det måste ju finnas en indikation för allt man gör, men klipp var nästan en rutin. Seden/oseden kom från USA.

Vi måste göra barnmorskorna mer medvetna om detta, och kvinnorna själva förstås, manade Gunny Röcker.

Till Fistulasjukhuset i Addis Abeba kommer fler och fler patienter, ju mer ryktet sprider sig, berättar Karin Sandgren. Allt som oftast måste hjälpsökande till och med avvisas, därför att man inte har plats. Också de tilltagande antalet besökare orsakar problem ibland.

Nu har en informationsdisk inrättats som tar hand om alla vetgiriga. I januari invigs ännu en byggnad och till evenemanget är stiftelsen i Sverige inbjuden. Någon kommer att åka. Härmed en vädjan: har ni några garnnystan och stickor att skänka bort, lämna detta till SKV-kontoret i Göteborg eller Stockholm, så kommer de att nå målet i januari.

Stöd i form av reda pengar tar vi tacksamt emot på pg 900296-5. En ny folder finns också och videon Utstött kan hyras. Ring SKV-Göteborg.

Erni Friholt

v ordf för stiftelsen Fistulasjukhuset

Bild: Gun Larsson

Taslima Nasrin

I nr 1 1995 hade vi en intervju med Taslima Nasrin.

Där berättade hon, som då bodde i Stockholm, om sina åsikter angående kvinnornas situation i Bangladesh.

Taslimas mor blev mycket sjuk, så Taslima som är läkare for åter till Bangladesh. Där blev hon genast eftersökt av polis, eftersom hon hade "smädat de styrande i landet".

Taslima och hennes mor gick då "under jord". För ett tag sen spreds ett rykte att Taslima hade meddelat att hon ångrat de ord hon hade skrivit om kvinnornas situation i Bangladesh. Detta har visat sig osant.

Ur brev från Taslima (översatt från engelska).

Jag hörde att Svensk TV rapporterade att jag hade bett de religiösa fundamentalisterna om förlåtelse. Det är inte sant alls. Jag kommer aldrig att be om förlåtelse. Jag har inte gjort något fel. Så varför skulle jag be om förlåtelse!

De religiösa fundamentalisterna har krävt att jag skall avrättas, hängas. Detta för vad jag skrev i mina böcker.

Om Islam sa jag: att om någon religion tillåter förföljelse av människor med annan tro, om någon religion håller folket okunnigt, om någon religion håller kvinnor i slaveri - så kan jag inte acceptera den religionen. Kvinnor i Bangladesh är offer under patriarkat och religion.

Man har i decennier lärt dem att de skall vara männens slavar. Jag vill att de skall vakna upp så att de kan slåss för sin frihet.

Bild: Janerik Henriksson

Jag har fått mycket stöd och solidaritet från människor som tror på yttrandefrihet och mänskliga rättigheter. Detta har gjort mig ännu mer motiverad och målmedveten. Jag kommer aldrig att vara tyst. Jag vill leva, i mitt land, men aldrig genom att sälja min tro.

Taslima Nasrin

Taslima Nasrin, läkaren, författaren, kvinnorrättskämpen och den orädda aktivisten mot religionens förtryck av kvinnor, är nu återigen i stor fara. Hon tvingas nu, tillsammans med sin mor leva under jord.

Vi fördömer med all kraft de reaktionära islamiska krafternas förföljelse av henne och protesterar mot den rättegång som den bangladeshiska regimen hotat henne med.

Vi kräver att:

1. arresteringsorden mot henne upphävs
2. den bangladeshiska regimen garanterar Taslima Nasrin och hennes mor säkerhet så länge de befinner sig i landet.
3. den bangladeshiska regimen ser till att Taslima Nasrin och hennes mor kan lämna landet, om de så önskar, på ett tryggt och säkert sätt.

Vill du vara med och stödja Taslima skriv till: Bangladesh ambassad, Storgatan 6, 3 vån, 114 35 Stockholm

Gesunda

Vår egen pärla i hjärtat av Dalarna SKV-stugan är lika attraktiv vinter som sommar. Den ligger på höjden av Gesundaberget, med ett härligt fritidsområde runt om. Vintertid kan man utnyttja skidbackarna och elljusspårarna. På hösten frodas bärmarkerna. För sommarens bad ligger Siljan på cykelavstånd. Sollerön är en sevärdhet, likaså Mora med Zorngården. Där finns också fäbodrar - både brukade och omgjorda till mysiga, naturskönt belägna caféer och utsiktsplatser.

Stugan är utrustad med fyra fasta bäddar i två rum. Två extrabäddar finns, som kan placeras i storstugan. Dessutom finns en Lillstuga med 2 bäddar. Lättskött kök med kyl och frys. Dusch och toalett, kallt och varmt vatten. Det enda du behöver ta med är sänglinne och handdukar.

Pris för medlemmar 1 500:- för attraktiva veckor som sportlov - jul - påsk - Vasalopp. Vanliga veckor 1 250:-

För icke medlemmar 2 500:- för attraktiva veckor. 1 500:- för vanliga veckor. Ring SKV:s expedition, tel. 031-14 40 28.

Utdelning av medel ur Tonningfonden

Stipendier kan sökas av enskilda eller grupper av kvinnor, medlemskap i SKV är dock en förutsättning. Eftersom räntan numera inte räcker till så många stipendier kan man också söka en vecka i Gesundastugan som alternativ utdelning. Ansökan skall vara fondstyrelsen tillhanda senast 31 december 1998. Den ska innehålla en redogörelse för ändamålet med det sökta stipendiet. Ansökan skickas till Svenska Kvinnors Vänsterförbund, Linnégatan 21 B, 413 04 Göteborg.

Tidningsseminarie

Lördag 6 Februari 1999

Kl 12.00-18.00

SKVs lokaler Viktoriaskolan Linnegatan 21B

Alla prenumeranter och medlemmar som är intresserade av Vi Mänskors fortsatta liv är välkomna.

Kost och logi är gratis, resan får du betala själv.

Anmäl dig i god tid så vi hinner ordna inkvartering.

SKV 031 -14 40 28

*C*Y*B*E*R*W*O*R*L*D*

Cyberspace är beteckningen för de mänskliga och digitala kommunikationskanaler som förenar olika platser runt om i världen utan att någon direkt fysisk kontakt förekommer.

Cyberspace är den ickerymd som fyller dataskärmen när man är ute på nätet.

Internet: Ett världsomspännande datornätverk som påbörjades av det amerikanska försvarsdepartementet på sextiotalet. Idag förenar det utbildningsinstituters, företags, föreningsars, privatpersoners datorer över hela världen.

Cyberspace: "Det elektroniska gränslandet".

En helt konstgjord miljö. Den totala summan av alla datornätverk, där nära nog omedelbar kontakt med hela världen är möjlig.

Cyberspace: Är en värld för sig. En alternativ värld med en alternativ världsrymd.

En digital parallellvärld.

Cyberspace: "Det Abstrakta Riket"

Också kallat "Rymden Bakom Skärmen"

I cyberspace är språket engelska, eller snarare en cybervariant av engelska.

Mottot på nätet: "Information är makt".

Endast genom att göra all information mer åtkomlig för allmänheten, genom kunskap om datorteknologin kan makt undgå att koncentreras i händerna på några få så kallade experter.

Subkultur: Det symboliska rum dit människor söker sig för att få de nödvändiga ramarna för sin självreflektion. En subkultur har vissa normer och värderingar som skiljer sig från den övriga kulturen, men som erkänns av de som ansluter sig till gruppen.

Subkulturen är underordnad den etablerade kulturen. En subkultur uppstår ofta i opposition mot den härskande kulturen, därför är det oftast en ungdomskultur.

Cyberpunk: Ursprungligen en litterär strömning som tog sin form i början av åttiotalet och som har sina rötter i traditionell Science Fictionlitteratur. Det unika med dessa historier är att de generellt sett utspelar sig i nutid eller i en nära framtid. Personerna är oftast punkare (socialt avvikande). Teknologin är också ett framträdande element i berättelserna. *Neuromancer* av William Gibson utgavs första gången 1983 och räknas som cyberpunkens bibel.

Cyberpunklivsstilen innefattar mottot

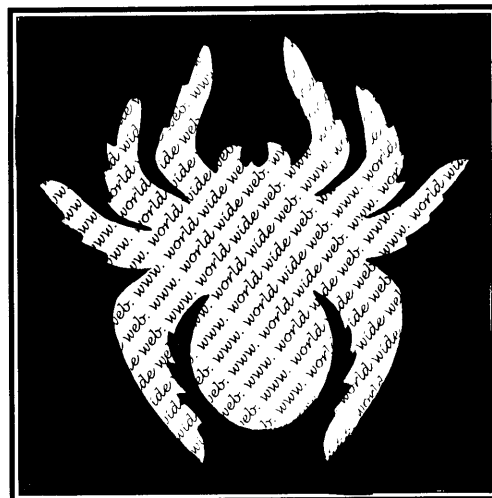
"Information vill vara fri"

I **cyberspace** växer cyberpunkkulturen vidare och förgrenar sig ut i en okontrollerbar mängd nya subkulturer.

Cyberworld: bygger på idén om ett samhälle av värsta slag, ett samhälle som till del börjar skönjas runt om i världen. En värld med organiserad brottslighet, miljöförstöring, råhet, kommersialism.

Cyberworldsvisionerna är många och visar var vi kommer att hamna om ingenting görs för att stoppa utvecklingen. "Cyberworld" handlar om fascination och om fruktan, men också om att framtiden inte är fastlagd. Att det är du och jag som skapar framtiden, nu.

Vi kommer att leva i den "cyberworld" vi själva skapat, eller undandrar oss från att skapa.

Det gäller att själv skapa förändringen, att försöka anpassa sig till den snabba omvälvning som sker, som utesluter långtidsplanering och trygghet. Det gäller att bli medveten och att göra människor medvetna, så att teknologin kan hållas i schack. **Maskinerna gör inget som inte människan programmerat dem till.** Det gäller att hålla ett öga på de människor som utvecklar och programmerar datorerna.

Det kommer an på oss om Cyberworldsamhället kommer att bli det helvete som film och litteraturvisionerna skildrar eller ett samhälle som vi själva skapat. Komplicerat, men baserat på värdighet och omtanke om människor, djur och natur.

Text och bild: Ditte Johansson

*C*Y*B*E*R*W*O*R*L*D*

SVENSKA KVINNORS VÄNSTERFÖRBUND

Postgiro 50 50 95-0 Insamlingskonto 5 13 23-4

Barnängsgatan 23
116 41 Stockholm
Tel: 08-640 92 05
(Tisdag och torsdag 13.00-15.00)

Linnégatan 21 B
413 04 Göteborg
Tel: 031-14 40 28
(Måndag-fredag 10.00-15.00)

SKV är partipolitiskt obundet och verkar för ett demokratiskt samhälle med en ekonomi som inte bygger på profit utan på människors behov, ett samhälle fritt från alla former av förtryck.

Förbundets målsättning är:

- * Att verka för jämlikhet mellan kvinnor och män och för kvinnors deltagande på alla områden av det ekonomiska, sociala och politiska livet, samt att verka för ett socialt och ekonomiskt rättvist samhälle där alla har ett meningsfullt arbete.
- * Att verka för ett samhälle där alla barn och ungdomar kan känna trygghet och har lika värde, och där de tillförsäkras fysisk och psykisk hälsa, och ges samma utbildningsmöjligheter.
- * Att verka för ett samhälle där alla barn och ungdomar kan känna trygghet och har lika värde, och där de tillförsäkras fysisk och psykisk hälsa, och ges samma utbildningsmöjligheter.
- * Att verka för fred, allt framtidsarbets grundval - mot krig och imperialism - krigets främsta orsak. Förbundet vill verka för allmän och total nedrustning.
- * Att verka för skydd av vår egen och framtida generationers miljö, för ett resursbevarande samhälle som tar hänsyn till människors verkliga behov och sambanden i naturen.
- * Att verka för solidaritet mellan folken, för folkens nationella oberoende, för de förtrycktas befrielsekamp, för en värld fri från varje form av ekonomisk, politisk, socialt och kulturellt förtryck, mot fascism och rasism.
- * Att bekämpa all kommersiell exploatering av såväl vuxna som barn.

* * * * *

SKV har i korthet följande historia:

1914 bildades Föreningen Frisinnade Kvinnor under parollen: Mot krigspsykos, för demokrati och kvinnors likställdhet.

År 1931 utvidgades förbundet så att ett samarbete blev möjligt mellan alla kvinnor som önskade en samhällsutveckling i vänsterriktning. Då fick förbundet sitt nuvarande namn.

År 1946 anslöts Svenska Kvinnors Vänsterförbund till Kvinnornas Demokratiska Vänsterförbund. (Womens International Democratic Federation, WIDF).

KDV har konsultativ status hos FNs ekonomiska och sociala råd, samt hos UNESCO. Denna status innebär rätt att yttra sig vid sammanträden och att framlägga egna förslag.

JA - jag vill gärna prenumerera på Vi Mäniskor - pg 90 24 - 1

☐	Helår 4 nr	150 kr
☐	Gåvoprenumeration	100 kr
☐	Stödprenumeration	200 kr
☐	Jag vill veta mer om Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)	
☐	Jag vill bli medlem i Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)	
☐	Jag beställer boken Arbete, bröd, fred	40 kr

Räkning till:

Gåva till:

Namn.....

Svenska Kvinnors Vänsterförbund

Adress.....

Viktoriahuset

Postadress.....

Linnégatan 21B

Telefon.....

413 04 GÖTEBORG

POSTTIDNING

BEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNING

Vid definitiv
eftersändning återsändas
försändelsen med nya
adressen på baksidan
(ej adressidan)

I nästa nummer:

Miljön

Här hittar Du Vi människor:

Göteborg: Alternativ Handel, Aniara, Frölunda Kulturhus, Haga bokcafé, Pressbutiken, Tidskriftsbutiken. **Gävle:** Alternativboden Lyktan. **Jönköping:** Bokcaféet. **Kalmar:** Bokcafé Arbetarkultur. **Karlstad:** Karlstad Bokcafé, Gjuteriet. **Lund:** Tidskriftsbutiken. **Stockholm:** Tidskriftsbutiken. **Södertälje:** Mediett.

Uppsala: Röda Rummet, Uppsala Bokcafé, Wahlbergs Tidningar och Tobak AB.

Vi Mänskor

Linnégatan 21B 413 14 GÖTEBORG